

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

**Desatero a jeho vliv na každodenní život obyvatel
obce Vrábče**

Vedoucí práce: Mgr. Veronika Blažek Iňová

Autor práce: Šárka Švecová

Studijní obor: Pedagogika volného času, kombinované studium

Ročník: 3.

2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

21. března 2020

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Veronice Blažek Iňové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

ÚVOD	6
1 OBEC VRÁBČE.....	7
1.1 Základní informace	7
1.2 Obyvatelé.....	7
1.3 Historie obce.....	8
1.4 Kostel svatého Václava	9
1.5 Život v obci slovy místní kronikářky Ludmily Hálové.....	10
1.6 Náboženská víra z pohledu statistiky.....	11
2 DESATERO BOŽÍCH PŘIKÁZÁNÍ.....	13
2.1 Dvě desky.....	14
2.2 Znění jednotlivých přikázání	14
3 VÍRA NEBO NEVÍRA 21. STOLETÍ	26
3.1 Desatero: svoboda, její ohrožení nebo morální zásady i v současné době?	26
3.2 Náboženské vyznání v České republice.....	27
4 DESATETRO A JEHO VLIV NA KAŽDODENNÍ ŽIVOT OBYVATEL OBCE VRÁBČE	29
4.1 Výzkumná otázka	29
4.2 Cíl výzkumu	29
4.3 Hypotézy	29
4.4 Charakteristika výzkumné metody	30
4.5 Informace o výzkumu a respondentech	30
4.6 Znalost Desatera Božích přikázání	32
4.7 Aktuálnost Desatera Božích přikázání.....	34
4.8 Dodržování Desatera Božích přikázání.....	34
4.9 Desatero Božích přikázání jako etický kodex	35
ZÁVĚR.....	42

Použitá literatura	44
Seznam příloh	45
Příloha č. I	46
Příloha č. II	51
Abstrakt.....	56

ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila téma „Desatero a jeho vliv na každodenní život obyvatel obce Vrábče“. V této obci žiji skoro 17 let a velmi se zajímám o dění v naší vsi z pohledu její spokojené obyvatelky, která zde se svojí rodinou našla domov. Víra je v naší obci hluboce zakořeněna, před druhou světovou válkou zde byl z popudu místních občanů a za jejich přispění postaven kostel svatého Václava, který je její dominantou.

V novodobé historii žije ve Vrábči mnoho mladých rodin. Někteří jsou potomci původních obyvatel. Mnoho rodin se přistěhovalo i z jiných částí nejen Českobudějovického kraje. Vlivem výše zmíněného se skladba obyvatel velmi změnila a také věkový průměr se značně snížil.

První kapitola bude věnována obci Vrábče. Popíši, kde se obec nachází, kolik má obyvatel, co obyvatelům nabízí. Poté nahlédnu do historie obce. Vycházet budu z veřejně dostupných informací a z literatury vztahující se k naší obci. Zastavím se u zásadní historické události, kterou byla stavba kostela svatého Václava místními občany. Nejenom na tuto událost zavzpomínala v rozhovoru kronikářka obce Ludmila Hálová.

V další kapitole se zaměřím na Desatero Božích přikázání. Desatero je sbírka zákonů, kterou uzavřel Bůh na hoře Sinaj s izraelským lidem. Jedná se o pravidla lidského chování a jednání, kterými se dodnes řídí křesťané i židé po celém světě. V této kapitole budu vysvětlovat význam jednotlivých přikázání v jejich původním znění. Zaměřím se na aktuálnost Desatera v dnešní moderní společnosti.

V praktické části práce se budu snažit zjistit, zda má Desatero vliv na každodenní život obyvatel obce Vrábče. Zda se i v dnešní době dá tímto etickým kodexem řídit, nebo je již překonaný. Výzkum bude proveden kvantitativní metodou pomocí dotazníků. Respondenti budou odpovídat na otázky, které se budou týkat bezprostředně Desatera, ale také situací, se kterými se běžně ve svém životě setkávají. Bez ohledu na jejich náboženské založení budu jednotlivé odpovědi respondentů analyzovat a s pomocí načerpaných teoretických znalostí vyhodnotím stanovené hypotézy výzkumu. Výsledky výzkumné části budou v této části práce publikovány.

Závěrem práce shrnu teoretické i praktické poznatky a pokusím se zaujmout k Desateru a jeho případnému vlivu na obyvatele obce Vrábče postoj.

1 OBEC VRÁBČE

V této kapitole se budu věnovat obci Vrábče. Budou zmíněny základní údaje o poloze obce a jejích částech. Jednotlivé kapitoly budou pojednávat také o službách, které obec svým občanům nabízí, o infrastruktuře, obyvatelstvu, historii a současnosti obce Vrábče.

1.1 Základní informace

Vrábče se nachází 13 km jihozápadním směrem od Českých Budějovic v nadmořské výšce 505 m nad mořem. Jedná se o malebnou jihočeskou vesnici, která je obklopena nádhernou přírodou. Leží v podhůří Blanského lesa. V těsné blízkosti obce vede řada turistických stezek, které lákají k pěším či cyklistickým výletům.

Obec Vrábče je rozdělena na několik částí: Vrábče-Ves, Vrábče-Zastávka, Vrábče-Rozinka a Vrábče-Nová Hospoda. Součástí obce jsou ještě další tři vesnice, kterými jsou Koroseky, Kroclov a Slavče. Občanům obce Vrábče je k dispozici mateřská škola, knihovna s veřejně přístupným internetem, fotbalové, víceúčelové i dětské hřiště, kostel, muzeum, obecní dům, pohostinství a obchod. Dopravu s krajským městem či okolními obcemi pravidelně zajišťuje vlaková i autobusová doprava.¹

1.2 Obyvatelé

Statistika obce eviduje k poslednímu dni roku 2019 celkem 809 obyvatel s trvalým pobytem. Průměrný věk obyvatel je 38,5 let. Podíl dospělých obyvatel žijících ve Vrábči je 625, z toho 303 mužů a 322 žen. V obci žije 160 dětí ve věku do patnácti let, podíl dospívajících od 15 do 18 let je 24.²

---

¹ Srov. *Základní údaje*, [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.vrabce.cz/vrabce/>>.

² Obec Vrábče. Re: *Prosba o podklady* [elektronická pošta].

1.3 Historie obce

První osídlení obce se datuje již do střední doby kamenné, tedy 8 až 5 tisíc let před Kristem. Z této doby byly objeveny nálezy keramiky, které pochází ze starší doby bronzové, halštatské a laténské.

První písemné zmínky o obci jsou z roku 1379. V té době byla spravována Rožmberky z nedalekého hradu Dívčí Kamen. Po zpusťnutí hradu byla Vrábče připojena ke krumlovskému panství. To trvalo až do 19. století.³ Nenacházela se však na současném místě, byla položena více na jihozápad. Tato vesnice později zanikla. V roce 1483 existuje zmínka o Velkém a Malém Vrabči. Tato část také zanikla, dnes se v těchto místech nachází usedlost U Dvořáků. Současná poloha vesnice se datuje rokem 1560. Po rozdělení krumlovské samosprávy se Vrábče stala samostatnou obcí, pod kterou spadaly další okolní vesničky. Ty se postupem času oddělovaly, ale později i Vrábče přešla pod samosprávu střediskové obce Boršov nad Vltavou. Obnovená samostatnost obce se datuje od roku 1990 beze změn do současnosti.⁴

V roce 1823 byla ve Vrábči postavena škola, kterou navštěvovalo kolem sto padesáti žáků.⁵

V roce 1909 byl ve Vrábči založen Sbor dobrovolných hasičů, který funguje dodnes.

O Velikonocích roku 1919 bylo místními obyvateli vysazeno sedm lip a tři ovocné stromy, které byly dohromady nazvány jako „Sochy svobody“. Elektřina byla do obce zavedena v roce 1931.⁶

Pro věřící je zásadní stavba novogotického kostelíka svatého Václava, který stále tvoří dominantu obce. Tento kostel byl postaven místními občany v letech 1936 až 1937. Stavbu v gotickém slohu také navrhl místní architekt Václav Fessler. Vysvěcený byl 28. září 1937 vyšebrodským opatem Tecelinem Jakschem. Stavbě kostela a zásadním událostem, které tuto stavbu doprovázely, bude věnována samostatná kapitola.⁷

---

³ Srov. KOVÁŘ, D. *Českobudějovicko*, s. 191.

⁴ Srov. *Historie obce*, [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.vrabce.cz/vrabce/historie>>.

⁵ Tamtéž.

⁶ Srov. KOVÁŘ, D. *Českobudějovicko*, s. 192.

⁷ Srov. *Historie obce*, [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.vrabce.cz/vrabce/historie>>.

Kvůli nedostačující kapacitě hřbitova v Boršově a také nesjízdným silnicím si Vrábečtí založili vlastní hřbitov v roce 1938.⁸

1.4 Kostel svatého Václava

Jak již bylo zmíněno, kostel svatého Václava byl stavěn za velké podpory místních občanů. Při vzpomínkách na toto období panuje dodnes u místních pamětníků velké nadšení.

Vše začalo v srpnu 1935, kdy se občané rozhodli pro stavbu kostela a založili výbor nesoucí název „Osadní komitét pro stavbu kaple ve Vrábči“. Do celé akce se zapojilo mnoho místních obyvatel. Pozoruhodné z dnešního pohledu je, že tento komitét nebyl právnickou osobou. Členové výboru se zaručili svým majetkem za veškeré smlouvy, půjčky, závazky. Tito členové, kterých bylo dvacet dva, byli zároveň spolumajiteli kaple. Současný vlastník kostela svatého Václava je obec Vrábče.

Pozemek, na kterém dnes stojí kostelík, obec vykoupila od pana Janáse, který výtěžek z prodeje věnoval zpět na stavbu kostela. Základní stavební materiál, hlavně dřevo, písek a kámen, byl použit z místních zdrojů. Na stavební práce dohlížel řídicí učitel Vojtěch Trost, který také vedl jejich evidenci. Již tehdy fungovala výběrová řízení na dodávky materiálu a řemesel.

Ke stavbě významně přispěl klášter Vyšší Brod, který poskytl dřevo. Cihly dodaly cihelny Včelná a Mříčí. Tašky na střechu byly dovezeny z Plzně. Finanční pomoc přišla formou dotací z Okresního úřadu, dále se na financování kaple podílelo Biskupství českobudějovické a nemalými finančními obnosy přispěly také větší firmy. V neposlední řadě se na stavbu kostela skládali občané z obce a jejího okolí. Rolníci přispěli na stavbu kostela tím, že se zřekli nájmu za pronajaté pozemky. S nástupem prací na polích byly přerušovány práce stavební. Stavební výbor stavebníky proto požádal, aby vykonali co nejvíce prací zdarma s příslibem, že dostanou k svačině litr piva. Pracujícím bylo sjednáno nemocenské pojištění. Po celou dobu stavby nebyl evidován žádný pracovní úraz.

Co se týče vnitřního vybavení kostela, i na něm se podíleli místní. Velkou pozornost si zasloužil pan František Vyžrálek, který obětavě a zcela nezištně pomáhal na odborných pracích. Podílel se například na výrobě dřevěného oltáře nebo osazení věž-

---

⁸ Srov. KOVÁŘ, D. *Českobudějovicko*, s. 192.

ních hodin. Za zmínku stojí, že hodiny pocházejí ze smíchovského nádraží a byly zakoupeny za 500 Kčs panem radou Ing. Václavem Fesslem.

Svěcení kostela byla velká slavnostní událost, kterou organizovali opět místní. Téměř každý pomohl, včetně členů hasičského sboru, katolické mládeže a baráčnické obce. V ten den se prodávaly upomínkové předměty, byl zřízen bufet a cukrářský krámk. Večer se pak konal věneček. Slavnosti svěcení kaple se zúčastnilo asi 1500 lidí.

Kapli vysvětil opat Teceline Jaksch spolu s pěti duchovními a dvěma seminaristy. Hudbu na harmonium zajistil pan profesor z hudební školy za doprovodu čtyř houslí. Klášterní sbor z Českých Budějovic zpíval latinskou mši.

V listopadu roku 1937 byl kostel obohacen o varhany. Byly přivezeny z Prahy z Masarykova I. Reálného gymnázia.

Poslední valná hromada se konala v roce 1940. V té pohnuté době byl vydán zákaz pořádání schůzí. Až v roce 1947 byl pořízen další záznam z valné hromady.

Po válce se kaple ocitla bez zvonu, který zabavily německé úřady pro válečné účely. Nový zvon byl pořízen z darů a sbírek. Dostal jméno Kateřina a vážil 70 kg. Ještě téhož roku byl vysvěcen.

Každý následující rok byl pořízen zápis ze schůze. Poslední poválečný zápis je z roku 1960. K renovaci kostela došlo v roce 1968, což je také zdokumentováno. Další oprava se realizovala v roce 1977, kdy došlo k opravě fasády. Další osudy kostela až do roku 1995 byly popisovány pamětníkem Františkem Hálou.

Na co místní rodáci, kteří pamatují tuto krásnou historii obce Vrábče, nikdy nezapomenou, je sounáležitost, obětavost, nezištnost.⁹

1.5 Život v obci slovy místní kronikářky Ludmily Hálové

V rozhovoru, jehož doslovný přepis je k dispozici v příloze práce¹⁰, paní Hálová vzpomíná na své dětství v obci, které bylo vírou bezpochyby provázeno. Povídání se vztahuje též ke stavbě kostela ve Vrábči a mezilidským vztahům, které tuto stavbu provázely. Obecní kroniku spravuje Ludmila Hálová od roku 2010, kdy jí převzala po svém tatínkovi.

---

⁹ Srov. NOVINKY. *Malé listy občanů Vrábčečska*.

¹⁰ Srov. PŘÍLOHA č. II., s. 50.

Na své dětství vzpomíná paní Hálová v souvislosti s vírou. Její rodina byla silně věřící, všichni byli pokřtěni i biřmováni. Žili ve velké úctě k rodičům i prarodičům, dodržovali křesťanské tradice. Také ve škole, kterou ve Vrábči v polovině šedesátých let navštěvovala, se vyučovalo náboženství. Dvě třetiny žáků tyto hodiny navštěvovalo, vedl je farář z boršovské farnosti. Byla to příprava na první svaté přijímání. Desatero Božích přikázání paní Hálová dodnes vnímá jako zásadní morální hodnoty.

Povídaly jsme si rovněž o stavbě vrábčského kostela. Obyvatelé části obce Vrábče-Ves toužili mít svůj vlastní kostel. Vrábče-Ves byla tehdy spíše zemědělská část obce s velkou křesťanskou tradicí. Oproti tomu část Vrábče-Zastávka byla řemeslnou a dělnickou vesnicí s levicovějším smýšlením. Náboženství a víra nebyla v této části obce prioritní. Největší hnací silou stavby kostela byla křesťanská tradice v obci spolu s velkou soudržností místních obyvatel. Tu hodnotí paní Hálová jako neuvěřitelnou vzhledem k nelehké době, ve které se stavba kostela realizovala. Na mysli má blízkí se druhou světovou válku. Kostel byl dříve hojně využíván a hlavně byl plný věřících. Tato tradice paradoxně vyprchala po změně režimu v devadesátých letech. Dle slov paní Hálové se k lidem dostaly naopak jiné hodnoty. Lidé začali směřovat ke konzumnímu způsobu života a pohodlí. Bohatý společenský život, který ve Vrábči v současné době shledává, však vírou již ovlivněn není. Bohoslužby se zde konají jednou za měsíc a mají minimální návštěvnost. Většinou chodí starší lidé, stále stejní. Často ti, kteří jsou potomci původních majitelů kostela a mají k němu tudíž vztah. Mladí chodí spíše výjimečně. Kostel patří dnes obci díky původním vlastníkům. Ti se po roce 1989 všichni zřekli svých podílů ve prospěch obce Vrábče. Kromě bohoslužeb a pohřbů se v kostele pořádají kytarové koncerty při příležitosti „*Noci kostelů*“. I ty však mají nízkou účast navzdory krásné akustice a prostředí.

1.6 Náboženská víra z pohledu statistiky

Náboženské vyznání se v České republice zjišťuje při příležitosti sčítání lidu, domů a bytů. Provádí se jednou za deset let. Provádí ho Český statistický úřad. Plošné náboženské vyznání obyvatel České republiky se zjišťovalo naposledy v roce 2011 při sčítání lidu, domů a bytů. Z tohoto sčítání vyplývá, že víc než třetina obyvatel naší republiky je bez náboženské víry, konkrétně 3 604 095 obyvatel. K církvi nebo náboženské společnosti se v roce 2011 hlásilo 1 463 584 obyvatel České republiky. Věřící

cích, kteří se nehlásili k církvi ani žádné náboženské společnosti, bylo 705 368 obyvatel. Zbytek obyvatel republiky, přesně 4 662 455 občanů, neuvedlo tento údaj.

Při tomto sčítání žilo ve Vrábči 666 obyvatel, z toho 255 se jich v obci také narodilo. Věřících, kteří se hlásili k nějaké církvi nebo jiné náboženské společnosti, bylo 136. Drtivá většina - celkem 122 věřících - se hlásila k římskokatolické církvi. Věřících, kteří se k žádné církvi ani náboženské společnosti nehlásili, bylo 41. Bez náboženské víry bylo 171 občanů. Ostatní svoje vyznání neuvedli.¹¹

---

¹¹Srov. *Náboženské vyznání obyvatelstva* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/nabozenske_vyznani_obyvatelstva_ceske_republiky_23_12_04>.

2 DESATERO BOŽÍCH PŘIKÁZÁNÍ

„Mojžíš svolal celý Izrael a řekl jim: Slyš Izraeli, nařízení a práva, která vám dnes vyhlašuji. Učte se jim a bedlivě je dodržujte. Hospodin, náš Bůh, s námi uzavřel na Chorébu smlouvu. Tuto smlouvu neuzavřel Hospodin jen s našimi otci, ale s námi se všemi, kteří jsme tu dnes naživu.“¹²

Dekalog¹³, neboli Desatero, je sbírka zákonů, které na hoře Sinaj uzavřel Bůh s izraelským lidem prostřednictvím Mojžíše.¹⁴ Ve Starém zákoně najdeme tento text na dvou místech: v Exodu 20, 2-17 a v Deuteronomiu 5, 6-21.¹⁵

Jedná se o pravidla lidského chování, kterými se křesťané i židé po celém světě řídí dodnes. Týkají se etických otázek, jsou to základní slova a vzorce, která by měla určovat naše jednání. Většina těchto vět začíná negací, říká, co dělat nemáme. Tato slova bychom neměli brát jako břemeno zákona, ale vštípit je do srdce a mysli.¹⁶ Desatero tvoří dohromady jeden souvislý celek, nemůžeme si proto vybírat, které z jeho přikázání budeme dodržovat a které ne. Pokud porušíme jedno přikázání, proviníme se proti celému Desateru.¹⁷

První tři přikázání se týkají víry v Boha, dalších sedm přikázání se týká mezilidských vztahů. Toto rozdělení ukazuje, že člověk je bytost nejenom náboženská, ale také sociální.¹⁸

„Desatero není v žádném případě souborem nějakých svévolně uložených povinností tyranské vrchnosti...Dnes stejně jako navždycky to je jediná budoucnost lidské rodiny. Chrání člověka před ničivou mocí sobectví, nenávisti a lži. Odhaluje mu všechna falešná božstva, která ho zotročují: k těm patří sebeláska, touha po moci a po požitku, která vylučuje z lidského života Boha, která podvrací právní řád a která ponižuje lidskou důstojnost nás a našich bližních.“¹⁹

---

¹² Srov. Dt 5,1-3.

¹³ Dekalog = deset slov.

¹⁴ Srov. YOUCAT: česky: katechismus katolické církve pro mladé, s. 17.

¹⁵ Tamtéž, s. 193.

¹⁶ Baldermann, I. Úvod do biblické didaktiky.

¹⁷ YOUCAT: česky: katechismus katolické církve pro mladé, s. 193.

¹⁸ Tamtéž, s. 193.

¹⁹ JAN PAVEL II. Kázání na hoře Sinaj, 26. února 2002.

2.1 Dvě desky

Jak již bylo výše zmíněno, Desatero se dělí na dvě části, kterým se vždy říkalo „dvě desky“. První část se vztahuje k víře v Boha, druhá část se vztahuje k druhým lidem. Ačkoliv jsou tyto dvě části v Bibli na dvou místech, vždycky tvoří jeden celek. Jedna část nemůže existovat bez druhé. Úcta a láska k Bohu nemůže existovat bez služby jiným lidem. Ať už čteme ve Starém či Novém zákoně o přikázáních, nikdy není pochyb, že „*Služba Bohu bez lásky k bližnímu není službou Bohu*“.²⁰

Česká společnost je velmi sekularizovaná, jak vyplynulo z výsledků sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011. Data z téhož výzkumu, která se týkala obce Vrábče, s národními výsledky korespondují. K církvi nebo jiné náboženské společnosti se hlásilo 20% obyvatel. Z tohoto důvodu jsem se ve svém kvantitativním výzkumu více soustředila na druhou desku Božích přikázání. Tato přikázání odráží mezilidské vztahy.

2.2 Znění jednotlivých přikázání

První přikázání: Já jsem Pán, tvůj Bůh: Nebudeš mít jiné bohy mimo mne.

*„Hospodin řekl: Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. Nebudeš mít jiného boha mimo mne.“*²¹

První přikázání je nejdůležitější. Proto stojí v úvodu Desatera. Bůh očekává, že ho lidé budou milovat. Soustředí na něj veškerou svou víru a naději a budou se mu klanět. Víra v Boha by měla být dobrovolná. Nikdo nemá právo nutit druhé lidi k víře, dokonce ani vlastní děti ne. Víra by měla být založená na svobodném rozhodnutí jednotlivce. *„Hlásání Krista a svědectví o něm nenarušuje svobodu, jestliže se při něm dbá na respektování svědomí. Víra vyžaduje svobodný souhlas člověka. Musí však být nabídnuta.“*²² Neměla by být nikomu vnucována, „*proselytismus*“²³ se staví proti principu křesťanství. Víra může existovat pouze ve svobodě.²⁴

²⁰ Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 15.

²¹ Srov. Dt 5,5-7.

²² JAN PAVEL II., *Redemptoris Missio*, čl. 8.

První přikázání bychom mohli do dnešních slov proto přeložit jako: „*Smiš věřit v Boha*“.²⁵ Smiš se na něj spoléhat. To znamená spoléhat se na něj v každý okamžik svého života. Když člověk přichází na svět, ale zrovna tak když jej opouští. Nic není dílem náhody, ale samotného milujícího Boha. Lidský život je Boží dar.²⁶

První přikázání dále zakazuje uctívat jiné bohy, protože pouze Hospodin je ten jediný a pravý. Hříchem proti prvnímu přikázání je také přesvědčení, že Bůh neexistuje. Rozdíl ovšem je, pokud člověk nechce věřit, nebo z nějakých dalších důvodů věřit nedokáže. V tom případě může být zodpovědnost za tento hřích snížena.²⁷

Žít podle prvního přikázání znamená vyhledávat Boha, ne se mu vyhýbat. Přemýšlet o něm i o svém životě. Snažit se ve všech situacích hledat Boží otcovskou lásku a Boží prst, který nám bude ukazovat smysl a cíl našeho života za všech okolností. Klíčová je však otevřenost Božímu hlasu. Pokud je člověk uzavřen, Bůh se do jeho srdce nedostane. Víra v jednoho Boha věřící spojuje do církve. Zde je vidět paralela církve s Izraelity, kteří putovali z egyptského otroctví ke svobodě. Do Božího království. První přikázání tedy ukazuje cestu ke svobodě.²⁸

Druhé přikázání: Nevezmeš jména Božího nadarmo.

*„Nezneužiješ jména Hospodina, svého Boha. Hospodin nenechá bez trestu toho, kdo by jeho jména zneužíval.“*²⁹

Boží jméno by se mělo vyslovovat pouze s úctou, protože Bůh jej lidem světil. Velkým hříchem proti druhému přikázání je rouhání se Bohu nebo falešná přísaha v jeho jménu. Druhé přikázání by mělo sloužit k posvátné ochraně lidí, věcí, jmen nebo míst, kterých se Bůh dotkl.³⁰

Staří Izraelité znali jméno svého Boha: „*Jahve*“. Toto jméno není náhodné slovo, znamená: „*Bůh zde přítomný*“.³¹ Druhým přikázáním se tehdy Izraelité zcela jasně vymezili vůči okolním náboženstvím s jejich bohy. Okolní národy se pokoušely různými rituály donutit své bohy, aby jim plnili jejich přání. Izraelité na rozdíl od nich

---

²³ Zneužití intelektuální nebo fyzické nedostatečnosti druhých za účelem obrácení na vlastní víru.

²⁴ BENEDIKT XVI., 10. září 2006.

²⁵ Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 18.

²⁶ Tamtéž, s. 19-20.

²⁷ Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 197.

²⁸ Srov. *Desatero božích přikázání – pravidla dobrého člověčenství*, s. 7-9.

²⁹ Srov. Dt 5,11.

³⁰ Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 199.

³¹ Srov. *Desatero božích přikázání – pravidla dobrého člověčenství*, s. 13

věděli, že je zbytečné Boha zaklínat či jakkoliv prosit. Znali svého Boha a věděli, že je zde stále pro ně. Znali dokonce jeho jméno. Měli ho také zaklínat, jak to viděli u národů kolem sebe? Ve Starém zákoně existují zmínky, že toto pokušení skutečně měli. Přesně k tomu se vztahuje druhé přikázání: nepoužívat jméno Boží k zaklínání a neosobovat si moc, kterou lidé nemají. Bůh se zjevil lidem a ti se na něho mohli v každé situaci spolehnout. Byl jim vždy věrný a oddaný, takže nebylo nutné si jeho přízeň vynucovat zvláštními náboženskými praktikami.³²

Platnost druhého přikázání přežila i do dnešní doby. Proti druhému přikázání hřeší ten, kdo kleje, rouhá se, bere jméno Boží nadarmo, nedodrží sliby nebo křivě přísahá.³³

Třetí přikázání: Pomni, abys den sváteční (den Páně) světil.

„Dbej na den odpočinku, aby ti byl svatý, jak ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh. Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci. Ale sedmý den je den odpočínutí Hospodina, tvého Boha.“³⁴

V tradičním židovství je sváteční den sobota, pro křesťany neděle. Tento rozdíl vychází z historických událostí. Sobota asociuje sedmý den stvoření. „*V šesti dnech totiž učinil Hospodin nebe a zemi, ale sedmého dne odpočinul a oddechl si.*“³⁵ Ani lidé by v tento sváteční den neměli pracovat. Měli by si odpočinout. Pro Izrael je sobota zásadní, protože si připomínají sedmý den stvoření a také vysvobození izraelského lidu z egyptského otroctví. Tento sváteční den Židé nazývají „šabat“³⁶ a je pro ně dnem svobody a odpočinku. Začíná v pátek večer a pokračuje až do sobotního večera. Ortodoxní židovství přináší pro tento den celou řadu dalších pravidel.³⁷ Křesťané nahradili sobotu nedělí, protože v neděli došlo k zmrtvýchvstání Ježíše Krista a neděle je tedy „*dnem Páně*“.³⁸ V knize Desatero božích přikázání dochází k doznání, že křesťané byli vždy „*notoričtí znesvěcovatelé šabatu*“³⁹, kteří toto přikázání nikdy

---

³² Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 43.

³³ Srov. Desatero božích přikázání – *pravidla dobrého člověčenství*, s. 13

³⁴ Srov. Dt 5,12-14.

³⁵ Srov. Ex 31,17.

³⁶ Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 50.

³⁷ Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 200.

³⁸ Tamtéž, s. 200.

³⁹ Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 50.

nedodržovali.⁴⁰ Ačkoliv jinak křesťané v neděli odpočívají a účastní se nedělní mše. Neděle je pro křesťany důležitá ze tří hledisek: připomínají si stvoření světa, dále si připomínají zmrtvýchvstání Ježíše Krista a v neposlední řadě se na neděli přesouvá i motiv odpočinku. Nejenom odpočinku od práce, ale také jako předobraz věčného odpočinutí člověka v Bohu.⁴¹ Nedělní bohoslužba křesťanům připomíná prostřednictvím odpočinku smysl pracovního klidu.⁴² Pro křesťany je účast na nedělní mši velmi zásadní. Neúčast na mši proto církev považuje za „závažný hřích“.⁴³

Sváteční den by se měl i dnes slavit odpočinkem. Třetí přikázání vypadá zdánlivě velmi jednoduše. Není nic lehčího, než si v neděli oddychnout od pracovního týdne. Ale je hodně lidí, kteří si naopak na víkend, jehož součástí je i sváteční neděle, naplánují hodně práce. Mohou být naopak ve stresu, aby všechno stihli. Je snadné všechno svádět na uspěchanou a hektickou dobu, ve které se nedá nic stihnout. Ale čas plyne přece stejně jak před miliony let. Neklidní jsou spíše lidé. Naštěstí ne všichni. Jsou i tací, kteří jsou v klidu bez pocitů nervozity a stresu. Jsou pracovití, stihnou toho hodně. Ale pak umějí, v souladu s třetím přikázáním, také odpočívát.⁴⁴ Pracovitost je také v souladu s tímto přikázáním. Jeho zvláštnost tkví také v tom, že než dojde na nedělní odpočinek, je vyžadováno pracovat šest dní.⁴⁵

Čtvrté přikázání: Cti otce svého i matku svou.

„Cti svého otce i matku, jak ti přikázal Hospodin, tvůj Bůh, abys byl dlouho živ a dobře se ti vedlo na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.“⁴⁶

Čtvrté přikázání se vztahuje zejména k rodičům, ke kterým se máme chovat s láskou, úctou a vděčností. Rovněž se však obrací na další lidi, kteří nám pomáhali v životě. Mezi ně patří prarodiče, ostatní příbuzní, vychovatelé, učitelé či zaměstnavatelé. Bůh nám poslal do života více lidí, ke kterým bychom měli v rámci čtvrtého přikázání chovat úctu. Rodina a manželství vytváří zásadní společenství. Pro děti je nejlepší vyrůstat a dospívat ve funkční a harmonické rodině, kde se všichni navzájem respektují. Bůh svěřil děti rodičům, kteří je mají vychovávat, milovat a respektovat jako děti Boží.

⁴⁰ Srov. tamtéž, s. 50.

⁴¹ Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 201.

⁴² Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 59.

⁴³ Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 200-201.

⁴⁴ Srov. Desatero božích přikázání – *pravidla dobrého člověčenství*, s. 15-16.

⁴⁵ Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 60.

⁴⁶ Srov. Dt 5,16.

Nejsou však jejich majetkem. Pokud je Bůh povolá, ať už do manželství nebo kněžského stavu, mají je s důvěrou odevzdat.⁴⁷

Původně se čtvrté přikázání vztahovalo pouze k dospělým dětem. Byl to příkaz, aby se děti staraly po celý život o své staré rodiče, pomáhaly jim, vážily si jich. Pokud toto někdo nedodržel, byl vyhnán z izraelského lidu. Dokonce za to hrozil i trest smrti. Později se přikázání rozšířilo nejenom na vlastní rodiče, ale na úctu ke všem starým lidem.⁴⁸

Pokud budeme hledat odpověď na otázku, zda má čtvrté přikázání smysl i v dnešní době, starozákonní badatelé řeknou, že v původním znění nikoliv. Takto platilo v historickém kontextu. Je to jediné z deseti přikázání, ke kterému se vztahovalo „*zaslibení*“. Kdo jej nebude porušovat, povede se mu dobře v zemi Bohem darované. Nebylo to tehdy míněno všeobecně, ale zcela konkrétně na tehdejší poměry v Izraeli. Každá rodina tehdy vlastnila část půdy, kterou obdělávala, a tak to mělo zůstat navždy. Prodeje majetků se realizovaly zcela výjimečně. A nejstarší z rodiny měl vždy poslední slovo. Často to byli prarodiče. Jen oni mohli zaručit, že vše zůstane tak, jak bylo Bohem darováno. Oni sami byli živou tradicí. Proto toto přikázání není jen o poslušnosti a původně se nevztahovalo jenom na nedospělé děti. Proto není patrně čtvrté přikázání ve své původní myšlence úplně aktuální. Jak uvádí ve své knize Otto Hermann Pesch, mnoho radikálních kritiků říká, že křesťanská víra v Boha je překonaná. Podle těchto kritiků „*křesťanský Bůh hájí patriarchální poměry*“.⁴⁹ Kdyby se dnešní společnost chtěla doslova řídit čtvrtým přikázáním, tak by rodina na společenských poměrech nemohla po celé generace nic měnit. Musela by se stále držet toho, co považuje za správné nejstarší člen rodiny. Podle autora knihy Desatero božích přikázání se i křesťané domnívají, že je potřeba uvažovat o čtvrtém přikázání dnes jinak. Význam, který kdysi mělo v Izraeli, dnes již mít ani nemůže. Dnes se žije úplně jinak. Pokud spolu bydlí rodiny, tak maximálně dvě generace. A většinou si žijí svůj život. Každá rodina má svůj majetek, kterým již většinou nebývá půda a stará se o něj sama. Určitě není myslitelné, aby se každý ohlížel zpět a žil přesně tak, jako jeho rodiče a nic na svém životě nemohl měnit.⁵⁰

V souvislosti se čtvrtým přikázáním se dá dnes také mluvit o generačním problému. Ten je viděn zejména v poslušnosti. Nabízí se otázky dětí: „*Dokdy vlastně mu-*

⁴⁷ Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 202- 206.

⁴⁸ Srov. Desatero božích přikázání – *pravidla dobrého člověčenství*, s. 21.

⁴⁹ Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 62.

⁵⁰ Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 61-65.

*sím poslouchat? Už nejsem malý, už si chci rozhodovat o svých věcech sám!*⁵¹ Problém vyvstává tehdy, když děti vidí ještě svou nehotovost a rodiče si nevšimli, že jejich děti již malé nejsou. Naopak pokud jsou rodiče připraveni radit, pomáhat, ale nechat dítě, aby se učilo po jejich vzoru rozhodovat, problémy s dospívajícími budou schůdnější. Pokud bychom chtěli shrnout aktuálnost čtvrtého přikázání, tak nedospělé děti zavazuje poslouchat rodiče, ctít, milovat a pomáhat jim podle svých sil. A dospělé děti již nemají povinnost rodiče poslouchat, ale s láskou by se jim měli věnovat a pomáhat jim do konce života.⁵²

Páté přikázání: Nezabiješ.

„*Nezabiješ.*“⁵³

Páté přikázání říká, že Bůh nám dal život a také pouze Bůh si ho smí vzít zpět. Vyjma nutné obrany člověk nikdy nesmí zabít druhého člověka. Lidský život je posvátný, Bohem svěřený. Zavraždit je nepřípustné, sebevražda a sebepoškozování taktéž. Provinění vůči pátému přikázání jsou rovněž potraty, protože Bůh dal život nenarozenému v okamžiku početí. Ani potraty z důvodu postižení plodu nejsou povoleny, protože ipostižený člověk, ať už tělesně nebo mentálně, má právo na důstojný život. Pouze v krajním případě dovolují křesťané těhotenství ukončit: když dojde k vážným zdravotním komplikacím a byl by ohrožen život matky.⁵⁴ Hříchem je také eutanazie. Umírající má právo na důstojný odchod z tohoto světa za plnohodnotné péče.⁵⁵ Pokud by smrtelně nemocný pacient žádal svého lékaře o ukončení svého utrpení, napomáhal by aktivně smrti. To podle Starého zákona nemůže. Člověk nemá vládu nad svým životem, tu má Bůh. Pokud však lékař léčí pacienta, jehož smrt se nevyhnutelně blíží, může mu podat léky tišící bolesti. Může tím jeho smrt uspíšit. V tomto případě aktivně nenakládá s lidským životem, spíše pomáhá pacientovi připravit se na smrt klidněji.⁵⁶

Páté přikázání zakazuje také nenávisť. Nenávisť plodí zlo. Kdo není vychováván v lásce, ale v nenávisti, stává se z něho válečník, zločinec proti míru. Války vznikají z nenávisti. Žádná válka není správná, natož spravedlivá.

---

⁵¹ Srov. Desatero božích přikázání – *pravidla dobrého člověčenství*, s. 20.

⁵² Tamtéž, s. 21-22.

⁵³ Srov. Dt 5,17.

⁵⁴ Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 80.

⁵⁵ Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 208 – 211.

⁵⁶ Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 82.

Ježíš Kristus páté přikázání zостřil. Kromě zabíjení zakazuje také nenávisť. Řekl: „*Kdo svého bližního nenávidí, ten je vrah*“.⁵⁷

Šesté přikázání: Nesesmilníš.

„*Nesesmilníš.*“⁵⁸

Šesté přikázání Desatera se vztahuje k mimomanželskému aktu v jakémkoliv podobě. Samotný termín „*smilstvo*“⁵⁹ souvisí se sváděním, zneužíváním, klamáním, násilím a je závažným proviněním proti lásce. Šesté přikázání je velmi aktuální i v současném světě. Původ tohoto přikázání nacházíme v okamžiku stvoření. Bůh stvořil muže a ženu, dvě rovnoprávné a zároveň odlišné bytosti. Stvořil je s erotickými vášněmi, které jsou neodmyslitelně spojeny s láskou manželskou. Pokud je sexuální akt oddělen od láskyplného vztahu, dochází k ničení smyslu sjednocení se a odevzdání se jednoho druhému.

Každý křesťan by měl prožívat svou lásku v čistotě. Čistá láska odolá jakýmkoliv vnitřním i vnějším silám, které jí chtějí zničit. Čistota je ctnost, jedná se o Boží dar. Také sexuální rozkoš je čistá, pokud se realizuje v manželství a je spojena s láskou a plozením potomků. Pokud by se sexualita objevovala v manželství pouze za účelem fyzického uspokojení, podle katolické církve by již nebyla podle Boží vůle. To platí jak v případě sexuality muže, tak v případě sexuality ženy.

Znalci Starého zákona namítnou, že ani v případě Izraele se šesté přikázání neshodovalo s praxí. V Bibli se běžně dočteme, že Abraham měl dvě ženy. David, jinak velmi zbožný král, měl mnoho žen. Mužům byl totiž povolen mimomanželský styk se svobodnou ženou nebo prostitutkou. Byl zakázán pouze s ženou vdanou. Pro ženy to však neplatilo.⁶⁰ Ty byly zavázány manželskou věrností pod trestem smrti.⁶¹

Ne všichni jsou však podle Boha povoláni do svazku manželského. K lásce jsou povoláni všichni. Někteří si dobrovolně vybrali celibát pro Boží království. Ti, kteří nežijí v manželství, žijí v čistotě zdrženlivosti. Největším příkladem čistoty je Ježíš

---

⁵⁷ Srov. Desatero božích přikázání – *pravidla dobrého člověčenství*, s. 27.

⁵⁸ Srov. Dt 5.18.

⁵⁹ Řec. porneia, původně vyjadřovalo pohanské sexuální praktiky, později bylo vztaženo na veškeré sexuální jednání mimo manželské společenství.

⁶⁰ Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 87.

⁶¹ Srov. Desatero božích přikázání – *pravidla dobrého člověčenství*, s. 32.

Kristus, který se za všechny odevzdal Bohu jako svobodná a silná bytost. Je proto vzorem nekonečné Boží lásky.⁶²

Základním posláním šestého přikázání v dnešní době je ochrana manželství před jeho rozvratem. Po svatbě nikdo určitě nepočítá s rozvodem. Problémy začínají spíše postupně, tkví v nedostatku trpělivosti, kázně, v neochotě odpouštět, usmířovat se a začínat znovu. Začíná to mlčením, které se postupně přeneso do lhostejnosti a z té už není daleko k nenávisti.

Ježíšova slova: „*Kdo z vás je bez hříchu, první hod' na ni kamenem!*“⁶³ jsou dodnes aktuální. Existuje snad někdo, koho nikdy ani v mysli nenapadlo porušení šestého přikázání? Koho nenapadlo odejít z manželství a hledat si nový vztah? Je důležité si tohle uvědomit. Pak nebudeme soudit a opovrhovat nad těmi, kteří v manželství neobstáli. Spíše bude na místě soucítit s nimi a nabídnout jim pomocnou ruku.⁶⁴

Sedmé přikázání: Nepokradeš.

„*Nepokradeš.*“⁶⁵

Sedmé přikázání zakazuje přivlastnit si cizí majetek. „*Kdo kradl, ať už nekrade, ale ať raději přiloží ruce k pořádné práci, aby se měl o co rozdělit s potřebnými.*“⁶⁶

Absolutní právo na vlastnictví majetku však nikomu nenáleží, protože při stvoření Bůh pamatoval na to, že země a její bohatství náleží všem lidem. Například soukromník, který svůj majetek nabyt poctivě, stará se o něj pečlivě, rozmnožuje jej a výnosy spravedlivě rozděluje, jedná v souladu se Stvořitelem.

Sedmé přikázání ve své starozákonní podobě mělo chránit zejména člověka, jeho důstojnost a svobodu. Nezacházet s ním neuctivě, neprodat ho, nechovat se k němu jako k věci či zboží. Krádeže byly zakázány hlavně kvůli člověku. Majetek byl důležitý pro člověka. Majetek, který člověk spravedlivě nabyt a dále rozmnožoval, otevíral cestu ke svobodnému žití. K uskutečňování části lidství. To platí dodnes. Pokud nežijeme „*z ruky do úst*“⁶⁷, žijeme svobodněji. Pokud ušetříme, můžeme poznávat krásy

---

⁶² Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 218-222.

⁶³ Srov. Jan 8,7.

⁶⁴ Srov. Desatero božích přikázání – *pravidla dobrého člověčenství*, s. 33.

⁶⁵ Srov. Dt 5,19.

⁶⁶ Srov. Ef 4,28.

⁶⁷ Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 97.

světa, jak řekl Bůh.⁶⁸ Hromadění majetku také není dobré. Starozákonní lid věděl, že všechny věci mu jsou propůjčeny, že patří Bohu.

Sedmé přikázání se nevztahuje pouze na krádež majetku, ale také na následující: „zaměstnávat pracovníky v lidsky nedůstojných podmínkách, nedodržovat platně uzavřené smlouvy, promrhat získané peníze bez ohledu na sociální závazky, uměle udržovat vysoké nebo naopak nízké cenové hladiny, ohrožovat pracovní místa svěřených zaměstnanců, uplácet a korumpovat, svádět podřízené k ilegální činnosti, odvádět špatné práce nebo požadovat nepřiměřené honoráře za práci, plýtvat společným majetkem a lajdácky ho spravovat, padělat peníze, manipulovat účty a rozpočty, provádět daňové úniky či falšovat částky, účty a rozpočty“.⁶⁹

Krádeží se rozumí také krádež duševního vlastnictví, tzv. „plagiát“.⁷⁰ Tyto krádeže zpravidla začínají již ve školách při opisování, posléze při psaní různých prací, kdy si autor přivlastňuje cizí myšlenky. V současnosti se asi nejvíce rozmohlo nelegální pořizování kopií v rámci technologického pokroku.

Osmé přikázání: Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.

„Nevydaš proti svému bližnímu falešné svědectví.“⁷¹

Osmé přikázání nás vyzývá mluvit pravdivě a za žádnou cenu se neuchýlit ke lžím. Každý, kdo lže, se provinuje proti spravedlnosti a lásce. Lež je forma násilí. Mluvit pravdu vyjadřuje věrnost věřícího Bohu. Žít v pravdě neznamena pouze mluvit pravdu, ale také pravdivě jednat, vyvarovat se dvojsmyslnosti, přetvářky nebo pokrytectví. Hřích proti osmému přikázání může být také falešná přísaha. Jedná se o nejhorší podobu nepravdy a dokonce o smrtelný hřích. Pokud člověk jedná v nepravdě, je nutné, aby odčinil škody, které napáchal na druhých. I v případě, že mu bylo odpuštěno. Neznamena to jenom materiální úhradu škody, ale též morální odčinění. Ať už veřejně, nebo ve skrytu.

---

⁶⁸ Tamtéž, s. 97.

⁶⁹ Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 233.

⁷⁰ Plagiát, z lat. plagiuj = krádež člověka: znamená neoznámené a skryté uchvácení cizího duševního vlastnictví, které je následně vydáváno za vlastní duševní výkon.

⁷¹ Srov. Dt 5,20.

Osmé přikázání vyžaduje respektování pravdy doprovázené diskrétností lásky.⁷² Pravdu bychom měli ctít vždy a za všech okolností, nicméně v některých případech může být zneužita jako zbraň. Je dobré mít na paměti Sokratovo trojí síto, které se k pravdě vztahuje. Klást si otázky: „*Je to pravda? Je její sdělení dobré? Je prospěšné?*“⁷³

Osmé přikázání jasně odmítá lež a křivé svědectví. Zakazuje říkat nepravdu, pokud má dotyčný nárok na pravdu a nezneužije ji ke špatnosti. Jsou však sporné situace, kdy se ptáme, zdali vždy a za všech okolností pravdu říkat. Ne vždy může být její sdělení ku prospěchu. Otázkou, kterou se zabývá moderní lékařská etika, je, zda sdělit krutou pravdu nemocnému člověku o jeho zdravotním stavu. Po jejím vyřčení člověk může ztratit chuť do života, byť má ještě malou naději na uzdravení. Pravda, která je podávána bez lásky a mnohdy i hrubě, může také velmi zraňovat. Osmé přikázání nabádá ke zdvořilosti. Člověk, který je zdvořilý, může počkat na vhodnou chvíli a podat pravdu citlivě.⁷⁴

Další případ, kdy zachovávat „*diskrétnost*“,⁷⁵ je zpovědní tajemství. Pokud se kdokoliv vyzná u zpovědi z nejhrošího zločinu, kněz to nesmí nikdy prozradit. Zpovědní tajemství je vždy posvátné.

Švédská autorka Selma Lagerlofová (1858–1940) svým citátem vystihuje, kdy pravdu sdílet dál a kdy pomlčet: „*Nepouštěj dále klep, který jsi zaslechl, dokud se nepřesvědčíš, že je to pravda. A pokud by to měla být pravda, pak teprve mlč.*“⁷⁶

Existuje úzký vztah mezi pravdou a krásou. Pravda se někdy nedá vyjádřit slovy a tak se vyjadřuje v uměleckých dílech. Nadání vyjádřit pravdu a krásu uměním je Boží dar. Umění člověka povznáší, probouzí v něm lepší stránky jeho lidství a mělo by jej vést k vděčnosti Bohu.⁷⁷

Deváté přikázání: Nepožádáš manželky bližního svého.

„*Nebudeš dychtit po ženě svého bližního.*“⁷⁸

⁷² Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 248.

⁷³ Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 249.

⁷⁴ Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 105-106.

⁷⁵ Diskrétnost z lat. *discernere* = rozlišovat, je schopnost rozlišovat, kdy a za jakých okolností a co se má říct komu.

⁷⁶ Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 249.

⁷⁷ Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 246-251.

⁷⁸ Srov. Dt 5,21.

Deváté přikázání se opět zaobírá lidskou sexualitou. Bůh stvořil muže a ženu a jejich žádostivost. Varuje však před vítězstvím pudů nad láskou. Spojení mezi mužem a ženou by se mělo uskutečňovat výhradně ve stavu manželském, z lásky a za účelem plození potomků. Deváté přikázání by mělo chránit člověka, aby nepodlehł své žádostivosti a neohrozil tím své manželství a rodinu kvůli nezvládnutým živočišným pudům. Sexuální chtíč mimo manželství se musí přemáhat i v myšlenkách a touhách.

Dříve se deváté přikázání bralo jako součást šestého. Je však přísnější než přikázání šesté. V devátém přikázání se zakazuje jakékoliv cizoložství. Z toho vyplývá, že zakazuje ohrozit nejen vlastní rodinu, ale i cizí. V devátém přikázání se zakazují i žádostivé myšlenky na vdanou ženu či ženatého muže. I pouhé vzplanutí by mohlo cizí manželství ohrozit.

Ve zpovědním zrcadle by deváté přikázání z pohledu dětí mohlo znamenat: hřeší ten, kdo chce odvést tatínka nebo maminku od rodiny. Dospělí by řekli: hřeší každý, kdo chce narušit svazek manželský jiné rodiny. Svobodní by mohli namítnout, že hřeší ten, který chce svést ženu ještě před svatbou a tudíž jí má jako hračku.⁷⁹

Významnou roli v ochraně intimity člověka hraje stud. Pocit studu se objevoval vždy ve všech kulturách, chránil člověka před přílišnou zvědavostí a pokušením. Byť se v dnešní době spíše odbourává pocit studu a vše je vystavováno na odív, stud je pro člověka přirozený. Nejedná se o nic méněcenného. Naopak, pomůže ochránit intimní prostor člověka.⁸⁰

Desáté přikázání: Nepožádáš statku bližního svého.

„Nebudeš toužit po domě svého bližního ani po jeho poli ani po jeho otroku ani po jeho otrokyni ani po jeho býku ani po jeho oslu, vůbec po ničem, co patří tvému bližnímu.“⁸¹

Deváté i desáté přikázání je shrnuto také apoštolem Pavlem: *„Ale hřích bych byl nepoznal, kdyby nebylo zákona. Vždyť bych neznal žádostivost, kdyby zákon neřekl: Nepožádáš!“⁸²* Starý zákon přesně vyjmenovává, po čem se nesmí toužit, Pavel vidí v desátém Božím přikázání zákaz jakékoliv žádostivosti.⁸³

⁷⁹ Srov. Desatero božích přikázání – *pravidla dobrého člověčenství*, s. 40-41.

⁸⁰ Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 251-253.

⁸¹ Srov. Dt 5,21.

⁸² Srov. Ř 7,7.

⁸³ Srov. PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*, s. 116.

Poslední z deseti přikázání po věřících vyžaduje, aby respektovali majetek druhých lidí a nechtěli jej vlastnit. Prikázání se však nevztahuje pouze na majetek a další hmotné statky, ale vyzývá nás, abychom nikdy nedychtili po ničem, co nám nenáleží. Porušováním tohoto přikázání pak dochází ke krádežím, násilí, podvodům, závisti a přivlastňování si čehokoliv.

Závist je velmi špatná vlastnost. Závistivý člověk je přemáhán pocity hněvu při pohledu na majetek druhého člověka a chce si ho přivlastnit. Nic dobrého druhému nepřeje. Přeje zlo a tím se dopouští velkého hříchu. Kdo se však umí radovat z úspěchů druhých lidí, toho závist neovládne.⁸⁴

Svatý Benedikt z Nursie ve své řeholi hlásal: „*K nikomu nechovej nenávist. Nežárli. Nejednej ze závisti. Nelibuj si ve sporech. Vystříhej se povýšenosti.*“⁸⁵

Desáté přikázání uzavírá pomyslný kruh a vrací se k přikázání prvnímu. „*Modla je to, co se staví na místo, které patří Bohu. Komu se modlou stávají věci, majetek, tam už není místa pro hlubší smysl života, pro lidské a mravní ideály, pro které by stálo za to žít.*“⁸⁶ Desáté přikázání se dá brát jako ukazatel k důstojnému a svobodnému lidskému životu. K životu bez závisti, chamtivosti, žádostivosti, žárlivosti. K životu, ve kterém má své místo štědrost a radost z dávání.⁸⁷

---

⁸⁴ Srov. YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*, s. 254.

⁸⁵ Tamtéž, s. 254.

⁸⁶ Srov. *Desatero božích přikázání – pravidla dobrého člověčenství*, s. 43.

⁸⁷ Tamtéž, s. 43.

3 VÍRA NEBO NEVÍRA 21. STOLETÍ

Je velmi sporné, jestli se ve 21. století dá mluvit o skutečné víře, která je postavena na židovsko-křesťanských základech. Jestli je ještě platné Desatero, jestli má světu ještě dnes co sdělit? Situace, alespoň v Evropě, je stále poznamenána tím, že lidstvo ve 20. století zažilo dvě světové války a východní Evropa žila po mnoho desetiletí v komunistickém režimu. Oba totalitní režimy, kterými byly nacismus a komunismus, se lišily jen málo co do zřůdnosti.

Všechny tyto události jistě dovedly společnost k mravnímu úpadku a obavy jsou na všech stranách oprávněné. Z nejvyšších míst římskokatolické církve se volá po návratu evropské společnosti ke křesťanským hodnotám. Vrátit se k tomu, že některé mravní principy jsou nepřekonatelné a platné za všech okolností. Jen tak by se dalo čelit náladě v postmoderní době, kdy je všechno relativní a žádné morální zásady nejsou absolutně platné. V této souvislosti se objevují názory lidí z církve i mimo ní, že by se mělo Desatero rehabilitovat. Zejména jeho druhá část, oblast úcty, mezilidských vztahů, etických zákonů a rodinných vztahů. Bez jeho dodržování nemůže fungovat žádná společnost.⁸⁸ Z těchto důvodů budou v praktické části práce otázky vztahující se zejména k druhé, „*etické*“ části Desatera.

3.1 Desatero: svoboda, její ohrožení nebo morální zásady i v současné době?

V současné době se nabízí otázka, zdali Desatero vůbec potřebujeme, zdali již není zastaralé a nepotřebné a neomezuje naši svobodu.

Bible nám ukazuje Desatero jako základní pravidla dobrého člověčenství. V dnešní době upadla tato pravidla spíše v nemilost. Nevěřícím přišla zastaralá a věřící se začali cítit znevýhodnění, že stále něco musí či nesmí. V Bibli se píše, že když byla přikázání sepsána na kamenné desky, nahněvaný Mojžíš je rozbil. A Bůh je obnovil. Na tomto biblickém příběhu by se dalo ukázat, že celá historie se stále opakuje. Člo-

---

⁸⁸ Srov. TROJAN, J. Dekalog v dnešní diskusi o etice. In *Dekalóg na prahu 21. storočia. Referáty, ktoré odznali na sympóziu dňa 8. 2. 2001 na EBF UK*. Bratislava: UK, Evanjelická bohoslovecká fakulta, 2001, s. 95-96.

věk se stále Desateru vzpouzí, pokouší se ho znovu rozbít a Hospodin ho stále navrácí do našich srdcí, například v podobě Charty lidských práv.

Zkusme člověka přirovnat ke zvířeti. Zvíře je v lecčems mnohem dokonalejší tvor: pták může létat, srnka má lepší sluch, orel lepší zrak. Zvíře je však pudově naprogramované, nevolí si na rozdíl od člověka svobodně svůj život. Člověk ano. Ale volba není snadná. Ve svobodném rozhodování je velká dávka zodpovědnosti. Když Hospodin vyvedl Židy z egyptského zajetí, dal jim na cestu ukazatele, směrovky, které je měly dovést ke svobodě. Proto jim dal Desatero Božích přikázání. Ale jak je to s těmito „*ukazateli*“ dnes? Člověk si říká: Proč mám chodit každou neděli do kostela? Proč musím v neděli odpočívat, když mám zrovna plno práce? Proč musím celý život vydržet v jednom manželství, když mi žena leze na nervy? Musím říkat vždy pravdu, když by mi malá a neškodná lež pomohla a nikomu přitom neublížila?

Když budeme brát Desatero jako „*ukazatele*“ na cestě ke svobodě i dnes, jistě pro nás nebude znamenat pouze omezení či zákazy. Naopak budeme mít čisté svědomí a v různých situacích budeme schopni vyhodnotit, co je dobré a co zlé.⁸⁹

3.2 Náboženské vyznání v České republice

Česká republika patří mezi nejméně sekulární země světa. Méně věřících žije snad jen v bývalém východním Německu a Estonsku. Záleží však, co si pod pojmem sekularizace představujeme. Ze sociologických šetření posledních let totiž vyplývá, že obyvatelé České republiky mají malý zájem o církevní organizovanou religiozitu. Nicméně víra v nadpřirozené jevy, magii, astrologii nebo léčitelství je v naší společnosti vysoká. Dá se říct, že v tomto ohledu je naše společnost v rámci euroatlantického prostoru nejreligióznější.⁹⁰

Zajímavé informace vyplynuly také z kvalitativního výzkumu „*Detradicionalizace a individualizace náboženství*“,⁹¹ kterého se účastnili občané České republiky starší osmnáct let. Týkal se jak organizované církevní religiozity, tak jakékoliv jiné víry v nadpřirozeno. Z šetření se zjistilo, že se Češi příliš nehlásí k žádnému náboženskému vyznání ani nenavštěvují bohoslužby a celkově nemají důvěru k církvím a ná-

⁸⁹ Srov. Desatero božích přikázání – *pravidla dobrého člověčenství*, s. 4-6.

⁹⁰ Srov. LUŽNÝ, D., NEŠPOR, Z. R. *Náboženství v menšině: religiozita a spiritualita v současné české společnosti*, s. 20.

⁹¹ Výzkum provedený agenturou SC&C provedený na zakázku Sociologického ústavu AV ČR v roce 2006. Mimo jiné se zaměřoval na obecnou religiozitu a postoje k náboženství a církvím.

boženským organizacím. Pouze okolo deseti procent z celkového počtu 1200 respondentů uvedlo, že navštěvuje bohoslužby pravidelně.

Ačkoliv byl u respondentů jen malý zájem o církevní život, pouze 15% respondentů uvedlo, že nevěří ani v Boha, ani v žádné jiné nadpřirozené síly. Tato odpověď koresponduje s tím, že Češi naopak ve větší míře věří věštčům, kteří předpovídají budoucnost nebo věří tomu, že hvězdné znamení při narození nebo horoskopy mohou ovlivnit jejich životy. Dále uváděli, že věří amuletům, léčitelům, reinkarnaci.

Ač Česká republika stojí na žebříčku sekularity na vrcholu, nedá se říct, že jsou její obyvatelé zcela bez religiozity. Spíše zde nemá silnou podporu „tradiční“ religiozita, oproti tomu „alternativní“ religiozita se těší velké oblibě. Oběma směrům religiozity jsou otevřenější spíše ženy. K tradiční křesťanské víře inklinují spíše starší občané, mladí si hledají svoji víru v alternativních směrech. Z výzkumu dále vyplývá, že věk, pohlaví, vzdělání a místo bydliště mají jen malý vliv na adherenci k alternativní či tradiční víře. Nejzásadnějším ukazatelem, ke kterému proudu se připojit, se ukázala náboženská socializace jedince. Respondenti, kteří vyrůstali v prostředí katolické nebo některé protestantské církve, se i v dospělosti hlásili spíše k tradiční křesťanské víře. Naopak zázemí Československé církve husitské a zrovna tak prostředí nenáboženské výchovy predikovalo jedince k alternativním religiózním směrům v dospělosti.⁹²

Postojem současné české společnosti k Desateru se zabývala také Diplomová práce Blanky Borovkové. Dotazováni byli studenti a vyučující jedné českobudějovické střední školy. Z tohoto výzkumu vyšlo najevo, že mezi nejdůležitější přikázání jsou považována „*Nezabiješ.*“ a „*Cti otce svého a matku svou.*“. Naopak přikázání, která jsou již zastaralá, byla podle respondentů ta z první desky. Dle tohoto výzkumu měli respondenti povědomí o Desateru. Někteří znali jeho znění, to ovšem neznamená, že rozumí jeho významu.⁹³

---

⁹² Srov. LUŽNÝ, D., NEŠPOR, Z. R. *Náboženství v menšině: religiozita a spiritualita v současné české společnosti*, s. 20-30.

⁹³ Srov. BOROvková, B., *Postoj současné české společnosti k otázce Desatera*. České Budějovice, 2009. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologické etiky, sociální etiky a etického vzdělávání. Vedoucí práce J. Šrajger.

4 DESATERO A JEHO VLIV NA KAŽDODENNÍ ŽIVOT OBYVATEL OBCE VRÁBČE

Tradice Desatera Božích přikázání bezesporu patří k základům evropské kultury. Podle Jany Viktorovové jde o nejstarší etický kodex, který je i v dnešní době platný a neměnný. Mravní hodnoty, které z Desatera vycházejí, našly svoje uplatnění nejenom v duchovním, ale také společenském životě a mezilidských vztazích.⁹⁴

Ve Vrábči, kde žiji více než 16 let, jsem oslovila respondenty a kladla jim otázky, které se týkaly Desatera. Pokud patří Desatero Božích přikázání ke kořenům naší kultury a jedná se o etický kodex, který je stále aktuální, z kvantitativního výzkumu jsem chtěla zjistit, jak jej vnímají obyvatelé Vrábče dnes.

4.1 Výzkumná otázka

Hlavní výzkumná otázka: Má Desatero vliv na každodenní život obyvatel obce Vrábče?

Doplňující výzkumné otázky: Vnímají občané obce Vrábče aktuálnost jednotlivých přikázání? Žijí a jednají v jejich souladu bez ohledu na náboženské vyznání?

4.2 Cíl výzkumu

Cílem kvantitativního výzkumu je zjistit, zda má Desatero vliv na každodenní život obyvatel obce Vrábče.

4.3 Hypotézy

1. Obyvatelé Vrábče mají povědomí o existenci Desatera.
2. Většina obyvatel Vrábče dokáže vyjmenovat alespoň pět z deseti přikázání.

---

⁹⁴ Srov. VIKTOROVÁ, J. Morálny ideál a jeho odraz v trestno-právnych ustanoveniach. In *Dekalóg na prahu 21. storočia. Referáty, ktoré odzneli na sympóziu dňa 8. 2. 2001 na EBF UK*. Bratislava: UK, Evanjelická bohoslovecká fakulta, 2001, s. 126.

3. Obyvatelé Vrábče se Desaterem řídí, ať už z náboženských nebo etických důvodů.

4.4 Charakteristika výzkumné metody

Výzkum byl proveden kvantitativní metodou. Byla použita dotazníková forma sloužící ke sběru dat. Díky dotazníkům byly získány informace o myšlení respondentů, jejich pocitech, postojích a názorech na danou problematiku. Dotazníky obsahovaly otázky nebo tvrzení. Otázky v dotazníku byly otevřené i uzavřené.

Bylo použito několik forem oslovení respondentů: přímé oslovení respondentů v obci, zanechání dotazníků v místní knihovně, konzumu a mateřské škole. Tyto dotazníky byly vytištěny a sběr probíhal osobním předáním. Dotazníky v elektronické podobě byly po předchozí dohodě zaslány respondentům e-mailem.⁹⁵

4.5 Informace o výzkumu a respondentech

Zkoumanou populací byli občané obce Vrábče. Základní soubor čítal všech 625 dospělých obyvatel. Velká časová i logistická náročnost nedovolila oslovit všechny potenciální respondenty. Výběrový soubor vznikal záměrným výběrem.⁹⁶ Jediným kritériem pro výběr respondentů byl věk nad 18 let. Jiné omezení nebylo. Naopak díky záměrnému výběru byla snaha oslovit všechny věkové kategorie. Nejvíce vyplněných dotazníků bylo od respondentů ve věku 31 až 50 let (57 %). Vzhledem k tomu, že věkový průměr obyvatel obce činí 38,5 let, velká účast respondentů v produktivním věku byla předvídatelná.

Celkem bylo mezi respondenty distribuováno 130 dotazníků. Návratnost dotazníků byla 84 % (109 ze 130).⁹⁷

Výzkumu se zúčastnilo 61,5 % žen a 38,5 % mužů. Jak ukazuje graf č. 1, nejvíce respondentů bylo ve věku 31–50 let (57,8 %). Respondentů ve věku 51–70 let se zú-

---

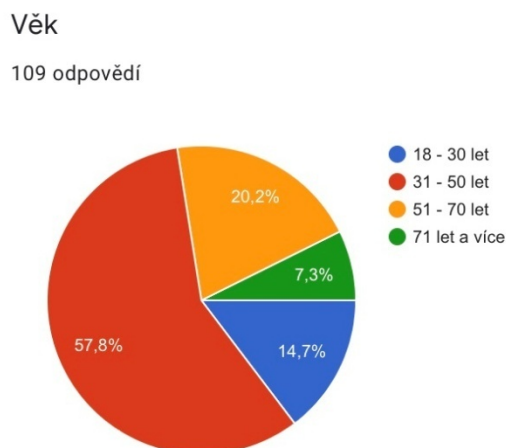
⁹⁵ Tohoto způsobu dotazování využila především mladší generace obyvatel.

⁹⁶ ZHÁNĚL, J., HELLEBRANDT V., SEBERA M. *Metodologie výzkumné práce*, s. 31.

⁹⁷ Většina respondentů reagovala kladně na zaručenou anonymitu odpovědí. Mezi některými seniory nebyla ochota k vyplnění dotazníku. U dotazníků, které jsem osobně rozdávala respondentům, byla návratnost 100 %.

častnilo 20,2 %. Ve věku 18–30 let se do výzkumu zapojilo 14,7 % respondentů a nejméně byli zastoupeni senioři nad 71 let s účastí 7,3 %.⁹⁸

Graf č. 1

Dle grafu č. 2 žije ve Vrábči 22,9 % obyvatel od narození, ostatní (77,1 %) se do obce přistěhovali později.

Graf č. 2

⁹⁸ Vzhledem k průměrnému věku obyvatel obce Vrábče, který je 38,5 roku, se s výše uvedeným věkovým rozložením v průzkumu počítalo.

Co se týče dotazu na návštěvnost místního kostela svatého Václava, pouze 7,3 % obyvatel Vrábče jej navštěvuje velmi pravidelně. 23,9 % respondentů jde do místního kostela méně než jednou za měsíc. Zcela výjimečně jej navštíví 57,8 % obyvatel a 11 % respondentů v kostele nikdy nebylo.⁹⁹

Graf č. 3

Byl/a jste někdy v kostele svatého Václava ve Vrábči?

109 odpovědí

4.6 Znalost Desatera Božích přikázání

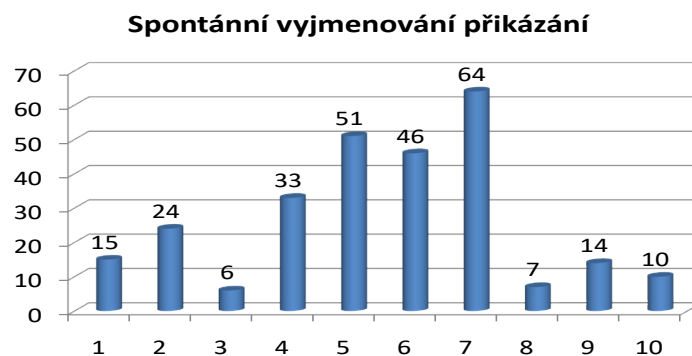
O existenci Božích přikázání ví drtivá většina respondentů (97,2 %). 61,5 % respondentů dokázalo některá z nich vyjmenovat. Nejčastěji zmiňované přikázání bylo sedmé „*Nepokradeš.*“, které uvedlo 64 respondentů. V 51 případech si respondenti vzpomněli na páté přikázání „*Nezabiješ.*“. Třetím nejcitovanějším přikázáním – ve 46 případech – bylo šesté přikázání „*Nesesmilníš.*“. Nejméně si respondenti vybavili třetí přikázání „*Pomni, abys den sváteční světil.*“ – pouze šestkrát.¹⁰⁰

⁹⁹ Graf č. 3.

¹⁰⁰ Graf č. 4.

Graf č. 4

Pokud šlo o prověřovanou hypotézu, kolik příkázání jsou respondenti schopni vyjmenovat, nejčastěji uvedli tři a čtyři příkázání (14 respondentů). Pět příkázání zvládlo uvést 12 respondentů. Plné znění Desatera vypsali tři respondenti. ¹⁰¹

Graf č. 5

¹⁰¹ Graf č. 5.

4.7 Aktuálnost Desatera Božích přikázání

Respondentům byla položena otázka, zda jsou jednotlivá přikázání aktuální i v současné době. Na škále od jedné do pěti označovali jejich aktuálnost.

Nejaktuálnějším přikázáním bylo pro 82 respondentů jednoznačně páté přikázání „*Nezabiješ.*“. Paradoxem však je, že spontánně si toto přikázání vybavilo pouze 51 respondentů ze 109. Další dvě shodně aktuální přikázání byla pro 67 respondentů „*Cti otce svého a matku svou.*“ a „*Nepokradeš.*“.

Z výzkumu dále vyplývá, že nejméně aktuální přikázání jsou ta z první desky. Jsou to přikázání, která se vztahují k víře v Boha. Tato realita koresponduje se sčítáním lidu, domů a bytů z roku 2011. Věřících, kteří se tehdy hlásili k nějaké církvi nebo jiné náboženské společnosti, bylo 136 z tehdejších 666 obyvatel. Přikázání „*Já jsem Pán, tvůj Bůh: Nebudeš mít jiné bohy mimo mě.*“ bylo podle vráběčských respondentů nejméně aktuální přikázání.

4.8 Dodržování Desatera Božích přikázání

Respondentům byla položena otázka, zda se řídí Desaterem. K dispozici měli čtyřbodovou škálu.¹⁰²

Odpovědi víceméně korespondovaly s názory na aktuálnost Desatera. Z analýzy odpovědí vyplývá, že respondenti mají afinitu k těm přikázáním, která považují za aktuální.

Nejvíce dodržované přikázání je jednoznačně „*Nezabiješ.*“.¹⁰³ Alarmující nicméně je, že toto přikázání nedodržuje 11 respondentů. Je možné se však domnívat, že svoji odpověď respondenti vztáhli nejenom k lidem, ale obecně k živočišné říši.¹⁰⁴

Přikázání „*Nepokradeš.*“ dodržuje 80 respondentů¹⁰⁵ a přikázání „*Cti otce svého a matku svou.*“ dodržuje 77 respondentů.¹⁰⁶ Pokud bychom však sečetli odpovědi

---

¹⁰² 1 – ano, 2 – spíše ano, 3 – spíše ne, 4 – ne.

¹⁰³ Páté přikázání „*Nezabiješ.*“ Ano - 93 respondentů, spíše ano – 2 respondenti, spíše ne – 2 respondenti, ne – 11 respondentů.

¹⁰⁴ Výzkum byl proveden na vesnici, kde mnoho lidí stále chová hospodářská zvířata, která následně zabíjí.

¹⁰⁵ Sedmé přikázání „*Nepokradeš.*“ Ano – 80 respondentů, spíše ano – 12 respondentů, spíše ne – 4 respondenti, ne – 11 respondentů.

¹⁰⁶ Čtvrté přikázání „*Cti otce svého a matku svou.*“ Ano – 77 respondentů, spíše ano – 20 respondentů, spíše ne – 1 respondent, ne – 9 respondentů.

„Ano“ a „Spíše ano“, nejvíce dodržovaným přikázáním ve Vrábči by bylo čtvrté přikázání.¹⁰⁷

Ostatními přikázáními z „druhé desky“ se vrábečtí také řídí. 73 respondentů uvedlo, že dodržuje deváté přikázání „Nepožádáš manželky bližního svého.“¹⁰⁸ 69 respondentů se řídí desátým přikázáním „Nepožádáš statku bližního svého.“¹⁰⁹ 68 respondentů dodržuje osmé přikázání „Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.“¹¹⁰ Šesté přikázání „Nesesmilníš.“ dodržuje 67 obyvatel Vrábče.¹¹¹

První tři přikázání, která se vztahují k víře v Boha, dodržuje menší část respondentů. První přikázání „Já jsem Pán, tvůj Bůh: Nebudeš mít jiné bohy mimo mě.“ dodržuje 19 respondentů. Shodně po 14 respondentech se ve Vrábči dodržují druhé a třetí přikázání, která zní „Nevezmeš jména Božího nadarmo.“ a „Pomni, abys den sváteční světil.“¹¹²

4.9 Desatero Božích přikázání jako etický kodex

Další otázky, které byly respondentům pokládány, se týkaly mezilidských vztahů. Témata byla volena ze situací, se kterými se lidé ve svém životě zcela běžně setkávají. Nicméně se týkala dodržování Desatera Božích přikázání. Protože religiozita v obci je v současnosti minimální a věkový průměr obyvatel Vrábče je 38,5 let, otázky byly záměrně zaměřeny na „druhou desku“ Božích přikázání.

Otázky „Věříte, že dobré rodinné vztahy jsou základ pro navázání kvalitního vztahu v budoucnu?“ a „Vyrůstal/a jste v harmonických rodinných vztazích?“ se týkaly čtvrtého přikázání. Byť je čtvrté přikázání často označováno za neaktuální ve své původní podobě, pro 67 respondentů je aktuální a 77 respondentů ho zcela dodržuje.

---

¹⁰⁷ Cti otce svého a matku svou.

¹⁰⁸ Deváté přikázání „Nepožádáš manželky bližního svého.“ Ano – 73 respondentů, spíše ano – 9 respondentů, spíše ne – 8 respondenti, ne – 13 respondentů.

¹⁰⁹ Desáté přikázání „Nepožádáš statku bližního svého.“ Ano – 69 respondentů, spíše ano – 12 respondentů, spíše ne – 10 respondenti, ne – 13 respondentů.

¹¹⁰ Osmé přikázání „Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.“ Ano – 68 respondentů, spíše ano – 28 respondentů, spíše ne – 5 respondenti, ne – 6 respondentů.

¹¹¹ Šesté přikázání „Nesesmilníš.“ Ano – 67 respondentů, spíše ano – 12 respondentů, spíše ne – 10 respondenti, ne – 13 respondentů.

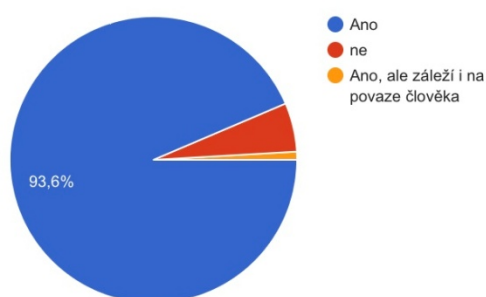
¹¹² První přikázání „Já jsem Pán, tvůj Bůh: Nebudeš mít jiné bohy mimo mne.“ Ano – 19 respondentů, spíše ano – 16 respondentů, spíše ne – 20 respondenti, ne – 49 respondentů, druhé přikázání „Nevezmeš jména Božího nadarmo.“ Ano – 14, spíše ano – 25 respondentů, spíše ne – 28 respondenti, ne – 38 respondentů, třetí přikázání „Pomni, abys sváteční den světil.“ Ano – 14, spíše ano – 24 respondentů, spíše ne – 33 respondenti, ne – 33 respondentů.

93,6 % respondentů věří, že dobré rodinné vztahy jsou základ pro navázání kvalitního vztahu v budoucnu.¹¹³

Graf č. 6

Věříte, že dobré rodinné vztahy jsou základ pro navázání kvalitního vztahu v budoucnu?

109 odpovědí

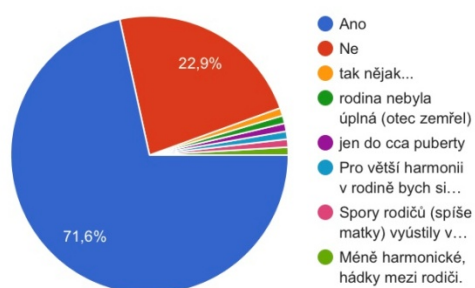

71,6 % respondentů vyrůstalo v harmonických rodinných vztazích.¹¹⁴ Dalo by se tedy domnívat, že čtvrté přikázání je chápáno jako slušné chování a jednání v rámci rodiny bez ohledu na jeho tehdejší význam.

Graf č. 7

Vyrůstal/a jste v harmonických rodinných vztazích?

109 odpovědí

¹¹³ Graf č. 6.

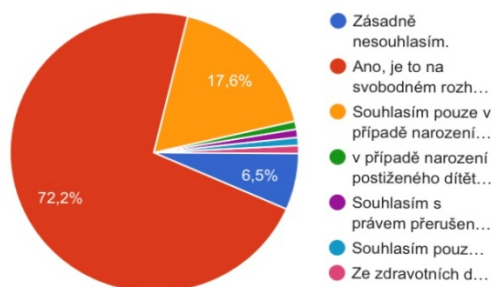
¹¹⁴ Graf č. 7.

Páté přikázání „*Nezabiješ.*“ bylo respondenty vyhodnoceno jako přikázání nejaktuálnější. Dle výzkumu je i přikázáním nejvíce dodržovaným, nicméně spontánně si ho vybavilo pouze 51 respondentů ze 109. Otázka, která se k pátému přikázání vztahovala, zněla: „*Souhlasíte s právem rodičů na přerušeni těhotenství?*“.¹¹⁵ Většina respondentů (72,2 %) odpověděla kladně, že je to na svobodném rozhodnutí rodičů. Zásadně nesouhlasilo 6,5 % respondentů. Ostatní respondenti souhlasili za určitých podmínek. Jednalo se většinou o narození postiženého dítěte, ohrožení života matky, těhotenství ve velmi raném věku, znásilnění. Původní poslání pátého přikázání však říká, že provinění vůči tomuto přikázání jsou také potraty. Protože Bůh dal život nenarozenému již v okamžiku početí a každý člověk má nárok na důstojný život.

Graf č. 8

Souhlasíte s právem rodičů na přerušeni těhotenství?

108 odpovědí

Další položené otázky se týkaly sexuality a šestého přikázání, které zní „*Nesmilníš!*“ Toto přikázání dodržuje 67 respondentů a aktuální je pro 47 respondentů. První otázka na toto téma zněla, zda by respondenti odpustili případnou nevěru. 21,3 % respondentů by jí odpustilo, 63 % odpovědělo, že velmi obtížně. Ostatní by nebyli schopni nevěru odpustit, nebo se v této situaci nikdy nenacházeli a tudíž jí nemohou posoudit.¹¹⁶

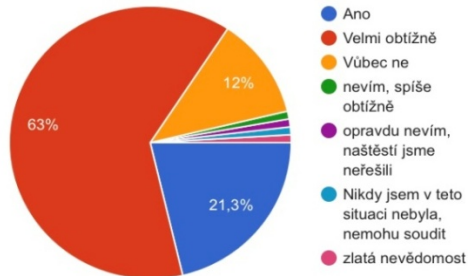
¹¹⁵ Graf č. 8.

¹¹⁶ Graf č. 9.

Graf č. 9

Dokázal/a byste odpustit nevěru partnera?

108 odpovědí

Druhá otázka, která se vztahovala k šestému přikázání, se týkala předmanželské sexuality. Tuto součást šestého přikázání shledali respondenti jako zastaralou, protože 87 % respondentů si myslí, že není správné čekat s intimním životem až do manželského svazku.¹¹⁷ Z odpovědí se dá vyčíst, že šesté přikázání v jeho původním významu dnes dodržováno většinou není.

Graf č. 10

Je podle Vás správné vyčkat s intimním životem až do manželského stavu?

108 odpovědí

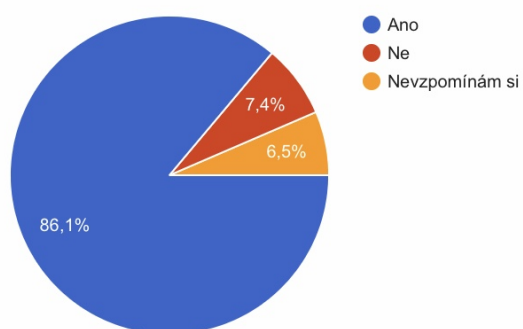
¹¹⁷ Graf č. 10.

Sedmé přikázání, které zní „*Nepokradeš.*“, si respondenti nejčastěji sami vybavili. Také ho vyhodnotili jako druhé nejaktuálnější a dodržuje ho 80 respondentů ze 109. Na otázku, zdali někdy ve škole opisovali, však většina respondentů odpověděla kladně.¹¹⁸ Dle starozákonního významu se krádeží rozumí také krádež duševního vlastnictví, kam patří i opisování.

Graf č. 11

Opisoval/a jste někdy ve škole?

108 odpovědí

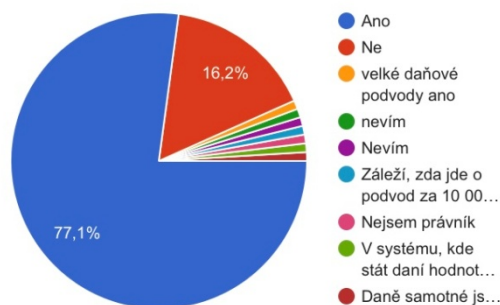

V názoru za přísnější trestání daňových podvodů má většina respondentů jasno a trestala by je přísněji.¹¹⁹

Graf č. 12

Mají se podle Vás přísněji trestat daňové podvody?

105 odpovědí

¹¹⁸ Graf č. 11.

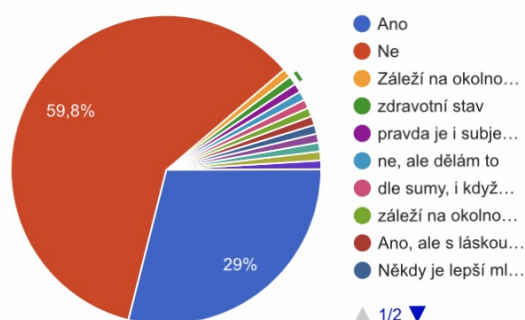
¹¹⁹ Graf č. 12.

Osmé přikázání si spontánně vybavilo pouze sedm respondentů. 48 respondentů ze 109 ho vidí jako stále aktuální, 68 respondentů ho dodržuje. V souladu s osmým přikázáním byla respondentům položena otázka, zda je prospěšné říkat pravdu za každou cenu.¹²⁰ Kladně odpovědělo 29 %, záporně 59,8 % respondentů. Podle zbývajících respondentů záleží na okolnostech, za kterých je vhodné pravdu říct či nikoliv. Osmé přikázání nás vybízí mluvit pravdivě a nikdy se neuchýlit ke lžím. Nabádá však ke zdvořilosti a vyčkání s vyřčením pravdy na vhodnou chvíli. Tato skutečnost pravděpodobně koresponduje s většinovou odpovědí respondentů pravdu za každou cenu neříkat.

Graf č. 13

Je podle Vás prospěšné říkat pravdu za každou cenu?

107 odpovědí

Deváté přikázání se zrovna tak jako šesté zabývá sexualitou a ohrožením rodiny. Je přísnější než šesté a zakazuje jakékoliv cizoložství. Zakazuje ohrozit nejenom vlastní, ale i cizí rodinu, včetně žádostivých myšlenek na vdanou ženu či ženatého muže. Otázka ve výzkumu zněla, jestli se za nevěru dá považovat pouze touha po jiném partnerovi či partnerce. Přestože 73 respondentů uvedlo, že toto přikázání dodržuje, pouze 3,7 % respondentů touhu po jiném partnerovi již za nevěru rozhodně považuje.¹²¹

¹²⁰ Graf č. 13

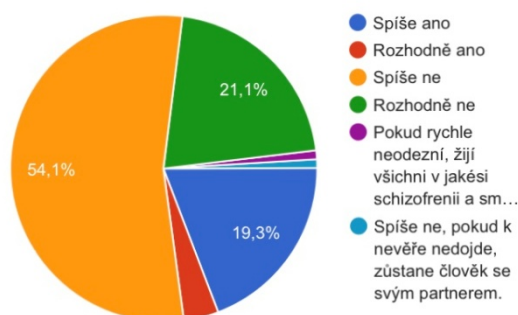
¹²¹ Graf č. 14

Graf č. 14

Dá se podle Vašeho názoru považovat za nevěru pouze touha po jiném partnerovi/partnerce?

109 odpovědí

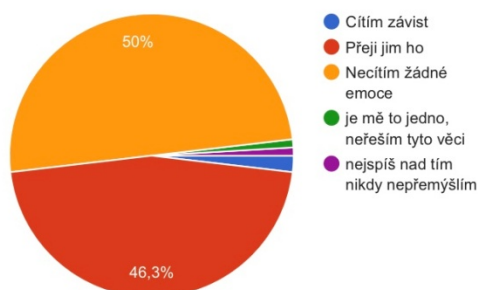

Poslední, desáté přikázání po věřících vyžaduje, aby nedychtili po majetku, který jim nepatří. Aby ostatním nezáviděli. Desáté přikázání si spontánně vybavilo pouze 10 respondentů, ale 69 respondentů se hlásí k jeho dodržování. Pokud odpovídali na otázku, jak se cítí, když si sousedé pořídí nové auto, 46,3% respondentů ho sousedům přeje. 50 % respondentů necítí žádné emoce. Závist se objevila pouze u 1,9 % respondentů.¹²²

Graf č. 15

Jak se cítíte, když si sousedé pořídí nové auto?

108 odpovědí

¹²² Graf č. 15

ZÁVĚR

Desatero Božích přikázání je etický kodex, který byl součástí smlouvy uzavřené mezi Bohem a Izraelity. Smlouva byla uzavřena na hoře Sinaj, když Bůh vyváděl Izraelity z egyptského otroctví do země zaslíbené.

Desatero je dodnes vnímáno jako souhrn morálních pravidel, kterými se řídí židé i křesťané po celém světě. Ačkoliv se objevuje Desatero ve Starém zákoně dvakrát (Ex, Dt), tak vždy v plném znění. Porušením jednoho přikázání se věřící proviní proti celému Desateru. První tři přikázání se vztahují k víře v Boha, dalších sedm se týká mezilidských vztahů.

Vyvstává otázka, zdali je Desatero aktuální i v dnešní době a má společnosti stále co říct. Evropská společnost je založena na židovsko-křesťanských základech. Sporné však je, jestli se i v 21. století dá hovořit o jeho původním poslání. Evropa si prošla ve dvacátém století dvěma světovými válkami a některé státy později poznamenal totalitní režim. Tyto události měly jistě vliv na mravní úpadek celé společnosti.

V České republice je situace a vztah k Desateru ještě složitější. Česká republika je dokonce jedna z nejméně sekulárních zemí světa. O organizovanou religiozitu je velmi malý zájem. Nedá se však říci, že by víra v naší republice nezastávala žádné místo. Zájem je spíše o alternativní religiozitu. Češi věří v nadpřirozené síly. Zajímají se o magii, astrologii či léčitelství.

V obci Vrábče byla kdysi víra silně zakořeněna. Kostel svatého Václava, ve kterém mohou věřící navštěvovat bohoslužby, je dodnes dominantou obce. Jakkoli byl před druhou světovou válkou s velkým nadšením postaven místními obyvateli, dnes je navštěvován pouze minimálně. Pravidelnými návštěvníky jsou spíše starší obyvatelé, kteří se ve Vrábči narodili.

A jaký vliv má víra a konkrétně Desatero na obyvatele obce Vrábče v současnosti, jsem zjišťovala v praktické části práce.

Vrábečtí v drtivé většině mají povědomí o existenci Desatera Božích přikázání. Většinou si spontánně dokáží vybavit tři až čtyři přikázání.

Co se týče aktuálnosti Desatera a jeho dodržování, obyvatelé obce Vrábče se spíše přiklánějí k těm přikázáním, která se týkají mezilidských vztahů. První tři přikázání, vztahující se k víře v Boha, za aktuální příliš nepokládají. Nehlásí se ani k jejich dodržování.

Za nejaktuálnější a zároveň nejvíce dodržovaná přikázání respondenti označili „*Nezabiješ.*“, „*Nepokradeš.*“ a „*Cti otce svého a matku svou.*“.

Obyvatelé Vrábče žijí a jednají v souladu s přikázáními, která se vztahují k mezilidským vztahům. Podle prvních tří přikázání, která se vztahují k víře v Boha, mnoho respondentů v současnosti nežije.

Z dotazníkové formy výzkumu vyplývá, že se vráběčtí rozhodují více pod vlivem etických norem nebo vlastního svědomí, než pod vlivem Božích přikázání. Ačkoliv mnohé jejich odpovědi s nimi byly v překvapivém souladu.

Použitá literatura

- BALDERMANN, I. *Úvod do biblické didaktiky*. Jihlava: Mlýn, 2004. ISBN 80-86498-07-7.
- BOROVKOVÁ, B., *Postoj současně české společnosti k otázce Desatera*. České Budějovice, 2009. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologické etiky, sociální etiky a etického vzdělávání. Vedoucí práce J. Šrajer.
- Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih) : český ekumenický překlad*. 9. vydání. Praha: Česká biblická společnost, 2002. ISBN 80-85810-30-1.
- Dekalóg na prahu 21. storočia: referáty ktoré odzneli na sympóziu dňa 8. 2. 2001 na EBF UK*. BÁNDY, J. (ed), Bratislava: Evanjelická bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2001. ISBN 80-88827-19-1.
- Desatero božích přikázání – pravidla dobrého člověčenství*.
- HANZL, D. *Metody a techniky sociálního výzkumu*. Třebíč: Amaprint-Kerndl, 2012. ISBN 978-80-87710-01-2.
- KOVÁŘ, D. *Českokobudějovicko I. Levý břeh Vltavy*. České Budějovice, 2008. ISBN 978-80-86829-40-1.
- LUŽNÝ, D., NEŠPOR, Z. *Náboženství v menšině: religiozita a spiritualita v současné české společnosti*. Praha: Malvern, 2008. ISBN 978-80-86702-53-7.
- Náboženské vyznání obyvatelstva* [online]. 2004 [cit. 2020-02-17]. Dostupné na WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/nabozenske_vyznani_obyvatelestva_ceske_republiky_23_12_04>.
- Novinky. Malé listy občanů Vrábčečska*. Obecní úřad Vrábče, 2011.
- Obec Vrábče* [online]. [cit. 2020-02-17]. Dostupné na WWW: <<http://www.vrabce.cz>>.
- Obec Vrábče*. Re: *Prosba o podklady* [elektronická pošta]. Message to: Šárka Švecová. 20.února 2020 [cit. 2020-02-20]. Osobní komunikace, citováno se svolením autora.
- PESCH, O. H. *Desatero božích přikázání*. Praha: Vyšehrad, 2013. Cesty (Vyšehrad). ISBN 978-80-7429-354-2.
- Typy výzkumů. In: vzkumy.knihovna.cz [online]. PARTSIP, KISK FF MUNI, (c) 2012 [cit. 2020-02-16]. Dostupné na: <<http://vzkumy.knihovna.cz/ucebnice/typy-vyzkumu>>.
- YOUCAT: *česky: katechismus katolické církve pro mladé*. Přeložil Jindra HUBKOVÁ. V Praze: Karmelitánské nakladatelství, 2017. ISBN 978-80-7566-012-1.
- ZHÁNĚL, J., HELLEBRANDT J., SEBERA M. *Metodologie výzkumné práce*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6696-0.

Seznam příloh

Příloha č. I – Dotazník

Příloha č. II – přepis rozhovoru s ing. Ludmilou Hálovou

Dotazník

Dobrý den, jmenuji se Šárka Švecová a třetím rokem studuji Teologickou fakultu při Jihočeské univerzitě, obor Pedagogika volného času. V rámci své bakalářské práce zpracovávám výzkum, který se zajímá o vliv Desatera na každodenní život obyvatel Vrábče. Ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který je anonymní. Na základě vybraných dotazníků bude provedena analýza výsledků. Vyplněné dotazníky můžete odevzdat mně osobně, v místním konzumu nebo v místní knihovně. Děkuji Vám za Vaš čas při vyplnění dotazníku.

1. Pohlaví

Označte jen jednu elipsu.

- Muž
 Žena

2. Věk

Označte jen jednu elipsu.

- 18 - 30 let
 31 - 50 let
 51 - 70 let
 71 let a více

3. Ve Vrábči žijí od narození.

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
 Ne

4. Byl/a jste někdy v kostele svatého Václava ve Vrábči?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano, velmi pravidelně chodím do kostela.
 Do kostela jdu méně než jednou za měsíc.
 Kostel navštívím zcela výjimečně.
 V místním kostele jsem nikdy nebyl/a.

5. Víte o existenci Desatera božích příkázání?

Označte jen jednu elipsu.

- ano
 ne

6. Dokázala byste některé vyjmenovat?

---

7. Jsou podle Vás jednotlivá přikázání aktuální i v současné době? Označte odpověď na škále od 1 do 5, kdy 1 je nejaktuálnější a 5 je nejméně aktuální.

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	1	2	3	4	5
Já jsem Pán, tvůj Bůh: Nebudeš mít jiné bohy mimo mne.	☐	☐	☐	☐	☐
Nevezmeš jména Božského nadarmo.	☐	☐	☐	☐	☐
Pomni, abys den sváteční světil.	☐	☐	☐	☐	☐
Cti otce svého a matku svou.	☐	☐	☐	☐	☐
Nezabiješ.	☐	☐	☐	☐	☐
Nesesmilníš.	☐	☐	☐	☐	☐
Nepokradeš.	☐	☐	☐	☐	☐
Nepromluvíš klivého svědectví proti bližnímu svému.	☐	☐	☐	☐	☐
Nepožádáš manželky bližního svého.	☐	☐	☐	☐	☐
Nepožádáš statku bližního svého.	☐	☐	☐	☐	☐

8. Řídíte se těmito přikázáními? Označte odpověď na škále od 1 do 4, kdy 1 znamená ano, 2 spíše ano, 3 spíše ne, 4 ne.

Označte jen jednu elipsu na každém řádku.

	1	2	3	4
Já jsem Pán, tvůj Bůh: Nebudeš mít jiné bohy mimo mne.	☐	☐	☐	☐
Nevezmeš jména Božího nadarmo.	☐	☐	☐	☐
Pomni, abys den sváteční světil.	☐	☐	☐	☐
Cti otce svěho a matku svou.	☐	☐	☐	☐
Nezabiješ.	☐	☐	☐	☐
Neseesmilníš.	☐	☐	☐	☐
Nepokradeš.	☐	☐	☐	☐
Nepromluvíš křivého svědectví proti blížnímu svému.	☐	☐	☐	☐
Nepožádáš manželky blížního svého.	☐	☐	☐	☐
Nepožádáš statku blížního svého.	☐	☐	☐	☐

9. Věříte, že dobré rodinné vztahy jsou základem pro navázání kvalitního vztahu v budoucnu?

Označte jen jednu elipsu.

Ano
 ne
 Jiné: _____

10. Vyrůstal/a jste v harmonických rodinných vztazích?

Označte jen jednu elipsu.

Ano
 Ne
 Jiné: _____

11. Souhlasíte s právem rodičů na přerušeni těhotenství?

Označte jen jednu elipsu.

- Zásadně nesouhlasím.
 Ano, je to na svobodném rozhodnutí rodičů.
 Souhlasím pouze v případě narození postiženého dítěte.
 Jiné: _____

12. Dokázal/a byste odpustit nevěru partnera?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
 Velmi obtížně
 Vůbec ne
 Jiné: _____

13. Je podle Vás správné vyčkat s intimním životem až do manželského stavu?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
 Ne
 Jiné: _____

14. Opisoval/a jste někdy ve škole?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
 Ne
 Nevzpomínám si
 Jiné: _____

15. Mají se podle Vás přísněji trestat daňové podvody?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
 Ne
 Jiné: _____

16. Je podle Vás prospěšné říkat pravdu za každou cenu?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
 Ne
 Jiné: _____

17. Dá se podle Vašeho názoru považovat za nevěru pouze touha po jiném partnerovi/partnerce?

Označte jen jednu elipsu.

- Spíše ano
 Rozhodně ano
 Spíše ne
 Rozhodně ne
 Jiné: _____

18. Jak se cítíte, když si sousedé pořídí nové auto?

Označte jen jednu elipsu.

- Cítím závist
 Přeji jim ho
 Necítím žádné emoce
 Jiné: _____

Příloha č. II

Rozhovor s Ing. Ludmilou Hálovou

Dobrý den, paní Hálová. Ráda bych s Vámi udělala rozhovor do své do své bakalářské práce a poprosila bych Vás o souhlas, zda může být přepis rozhovoru uveřejněn v mé bakalářské práci.

Dobrý den, paní Švecová. Já s tím souhlasím a můžete se ptát.

Děkuji.

Po svém tatínkovi jste převzala roli vrábečského kronikáře. Jak dlouho se tatínek kronikou zabýval?

Tatínek zpracovával kroniku od roku 1995 do své smrti v roce 2010. A já jsem pak začala zapisovat do kroniky v roce 2010 až do dneška.

Jak vzpomínáte na školu ve Vrábči, kterou jste navštěvovala?

Ve Vrábči byla dvoutřídky, v jedné třídě byla 1. a 3. třída a ve druhé 2., 4. a 5. třída. Takže učili dva učitelé a pak od 6. třídy jsme dojížděli do Č. Budějovic do Rožnova.

Vyučovalo se náboženství?

V polovině 60. let se po vyučování myslím si, že 1x týdně nebo 1x za 14 dní vyučovalo náboženství a asi že dvě třetiny žáků vrábečské školy navštěvovalo tyto hodiny náboženství. Vedl je farář z boršovské farnosti. No a potom po odchodu na druhý stupeň ZŠ, to si nejsem jistá, zda se ve vyučování náboženství ve Vrábči pokračovalo. A vlastně tohleto - výuka náboženství byla vlastně příprava na první sv. přijímání.

Jak provázela víra Vaši generaci v dětství?

Všichni, kdo navštěvovali hodiny náboženství, byli u prvního přijímání v kostele v Boršově n/Vlt. Předtím jsme museli jít ke zpovědi, kde jsme tedy pak z papírku četli naše hříchy a ke každé zpovědi jsme pak chodili pravidelně před každým začátkem školního roku a před Vánocemi. Naše rodina byla silně věřící a v tom duchu vlastně jsme byly všechny děti vychovány. Všichni jsme pokřtěni i biřmováni. Měly jsme velkou úctu k rodičům i prarodičům, dodržovali jsme křesťanské tradice jako Velikonoce, Vánoce, v květnu jsme chodili na Mariánské modlení do místního kostela. Nebo při

hezkém počasí ke kapliče. Jako malé jsme se každý den pod dohledem babičky modlili modlitbičku „Andělíčku, můj strážníčku“. Už si tedy nepamatuji, v jakém to bylo období – bylo to někdy na podzim, kdy přišli k nám sousedi a u nás doma jsme se modlili růženec. To trval asi týden. Každý rok v září se pak konala u příležitosti vysvěcení kostela sv. Václavu pouť a samozřejmě se slavnostní mší. Na Vánoce jsme jezdili na půlnoční mši do Boršova a to byl pro nás velký zážitek.

Když se ještě vrátím k té víře a k Desateru, jak osobně Vás provázela?

Já si myslím, že desatero pro mě osobně znamená základní morální hodnoty a myslím, že by to mělo tak být téměř pro každého.

Nyní bych se ráda dostala ke stavbě kostela ve Vrábči, protože vy jste po svém tatínkovi zdělila kroniku, ve které pokračujete. Tak bych se Vás chtěla zeptat, co vidíte ze záznamu z této kroniky, co jste si přečetla, co vedlo obyvatele Vrábče ke společné stavbě kostela? Sdružovala je církev, nebo tato soudržnost, o které se píše v kronice, pramení z něčeho jiného?

Obyvatele Vrábče v roce 1935 vedla určitě touha mít svůj vlastní kostel. Křesťanská tradice v obci a velká soudržnost místních obyvatel, tak to si myslím, že to byla asi největší hlavní hnací síla tohoto projektu. Členové výboru se zaručili i svým majetkem, že uhradí veškeré náklady na výstavbu, lidé z okolí podporovali sbírku na výstavbu kostela, a ta soudržnost mě tedy překvapila, protože v té nelehké době, vlastně to byla taková ta krizová léta před válkou. Prostě ta soudržnost byla neuvěřitelná.

Byl kostel svatého Václava využíván k nějakým pravidelným křesťanským svátkům?

Dřív se v kostele vlastně v těch totalitních dobách ve Vrábči celebroyaly mše pravidelně každý měsíc. Kostel byl vždycky plný věřících. A dneska téměř každý měsíc přijede také pan farář z Boršova, což kostel, vlastně ta farnost patří pod boršovskou farnost a bohužel jako do kostela na mše chodí jenom malá část starších obyvatel. A pravidelně je větší účast v září na pouťovou mši a pak o Velikonocích a Vánocích.

Tradice, o které jste mluvila a která se váže k našemu kostelu, jak dlouho tradice trvala?

Paradoxně tahle tradice vyprchala po změně režimu v 90. letech.

To je zvláštní. Jak si vysvětlujete, že tato tradice skončila v období, kdy se mohla naopak svobodně rozvíjet?

Já si myslím, že lidé prostě začali směřovat ke konzumnímu způsobu života a k pohodlí a duchovní hodnoty se dostaly na druhou kolej.

Takže si myslíte, že je to o postoji a hodnotách, že se prostě změnilы lidem hodnoty?
Určitě, určitě.

Vnímáte, že by současný společenský život ve Vrábči byl ovlivněn vírou? Protože akcí ve Vrábči je spousta, společenských, sousedských, ty akce jsou od malých dětí až po seniory a myslím si, že jich je hodně. Čím jsou ovlivněny? Co je spojuje? Víra?
Já si myslím, víra ne. To spíš jsou zážitky. Zážitky anebo prostě nějaké stmelení toho mladého kolektivu, jako jsou děti a vlastně je tam spousta mladých rodin, tak aby se poznaly. Ale myslím si, že víra to určitě není.

Víra to nebude, nicméně ti lidé mají dál chuť se setkávat, takže soudržnost bude existovat.

Určitě, ale nebude podpořena tou vírou.

Pod vlivem víry si nemyslíte.

Ne. Nemyslím.

A jak je to s bohoslužbami v tuhleto chvíli, v současnosti. Konají se tam?

Konají 1x za měsíc.

A co se týče návštěvnosti?

Tam chodí vlastně jenom starší generace. Vlastně ty babičky, dědečkové, kteří byli zvyklí každou neděli chodit, tak dneska jak už zestárli, tak jsou vděční za to, že aspoň jednou za měsíc jsou v místním kostele. Víceméně je to starší generace. Mladší sporadicky.

A chodí tedy stejní lidé?

Stejní, stejní.

Komu dnes kostel patří a kdo se o něj stará?

Je to taková docela mimořádná záležitost, protože kostel sto procenty patří obci. Předci, kteří se o výstavbu kostela zasloužili a měli své podíly a ty podíly byly předmětem dědictví, se potom po roce 1989, vlastně ti dědicové je darovali obci. Před pěti lety se stalo, že 100 % vlastník je obec Vrábče. O provoz se stará pan Václav Dolejší a ten dohlíží na chod věžních hodin, větrá kostel, stará se o květinovou výzdobu při mších. V kostele teď jednou za měsíc je mše a potom pokud někdo zemře a chce mít ve Vrábči poslední rozloučení, takže přijede také farář z Boršova, takže to poslední rozloučení se zemřelými. A potom před poutí, pořád se to jako drží, ten, kdo tam měl podíl, tak členové té rodiny před poutí, aby ten kostel byl hezký, chodí uklízet a prostě to tam všechno hezky upraví.

Takže dalo by se říct, že i ta mladší generace těch původních vlastníků má vztah ke kostelu?

Ano, má vztah ke kostelu.

Probíhají v současnosti ještě nějaké jiné události kromě pohřbů a kromě bohoslužeb v našem kostele svatého Václava?

Obec zavedla každoroční rozsvěcování vánočního stromku a při té příležitosti se asi po dva až tři roky zahajovala tahle akce v kostele a hráli tam muzikanti vánoční skladby a koledy. Ale protože vlastně v tomhle období je tam zima a tam v tom kostele je ještě větší zima, takže se jim na ty nástroje hodně těžce hrálo, takže se to odehrává před obecním úřadem. No a asi už po šesté se v květnu, při příležitosti „Noci kostelů“ pořádají kytarové koncerty. A tady je bohužel i účast malá, což je velká škoda. Sice se to prezentuje v Novinkách, které vychází jednou za dva měsíce, v obecních Novinkách. Je to velká škoda, protože kostel má krásnou akustiku a je to takový hezký zážitek.

Ještě bych se dovolila zeptat na poslední otázku: jak vnímáte rozdělení obce na Vrábče-Ves a Vrábče-Zastávka? Když bychom to zase vztáhli ke křesťanské víře. Je mezi nimi rozdíl?

Je. Je rozdíl. Vrábče-Ves byla vždycky zemědělská obec a s velkou křesťanskou tradicí. A tady se právě zrodil ten nápad postavit si vlastními silami svůj kostel. A Vrábče-Zastávka byla spíše řemeslná a byla spíš taková dělnická vesnice a tedy měli i levicovější

smýšlení, což se s náboženstvím moc neslučovalo a náboženství a víra pro ně nebyla až tak prioritní.

Já Vám moc děkuji za rozhovor a přeji Vám pěkný den.

Děkuji a nashledanou.

Abstrakt

Švecová, Š. *Desatero a jeho vliv na každodenní život obyvatel obce Vrábče*. Vrábče 2020. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Mgr. Veronika Blažek Iňová.

Klíčová slova: Desatero Božích přikázání, Bible, Starý zákon, morálka, etika, etické normy, současnost, religiozita, obec Vrábče

Bakalářská práce se věnuje Desateru Božích přikázání a jeho postavení v současné české obci. První kapitola pojednává o obci Vrábče, zejména o její minulosti. Druhá kapitola se zabývá Desaterem v jeho původním významu a jeho přesahem do současnosti. Třetí kapitola se věnuje problematice víry a Desatera v současném světě i v české společnosti. Zabývá se otázkami, zdali je Desatero stále aktuální, zda má stále co sdělit.

Na základě znalostí a podkladů z teoretické části práce se čtvrtá kapitola zabývá vyhodnocením provedeného výzkumu a zodpovězení výzkumné otázky, která se táže, zda má Desatero vliv na každodenní život obyvatel obce Vrábče. Kvantitativní výzkum byl realizován v obci Vrábče pomocí dotazníkového šetření. Výstupem praktické části této práce je zhodnocení výsledků výzkumu. Výzkum ukazuje, že Desatero Božích přikázání má stále vliv na její obyvatele i v dnešní době.

ABSTRACT

Decalogue and its influence on the daily life of the inhabitants of Vrábče

Key words: The Decalogue, Bible, Old Testament, morality, ethics, ethical norms, present, religiosity, the village Vrábče

The bachelor thesis deals with The Decalogue and its position in the contemporary Czech community. The first chapter details the past of the village of Vrábče. The second chapter consists of The Decalogue in its original meaning and their overlap to the present. The third chapter details the issue of the faith of The Decalogue in the contemporary world and in Czech society. It examines whether The Decalogue is still relevant today.

Based on the knowledge and background from the theoretical part of the thesis, the fourth chapter concludes with evaluation of the conducted research and answering the research question, which asks whether The Decalogue influences the everyday life of the inhabitants of Vrábče. Quantitative research was carried out in the village of Vrábče using a questionnaire survey. The output of the practical part of this work is an evaluation of the research results, which proves that The Decalogue still has a positive influence on the inhabitants, even in today's society.